

METODOLOGIE PRIVIND ABORDAREA PRINCIPIULUI DNSH IN PROGRAMUL REGIUNEA CENTRU 2021-2027

Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru

Cuprins

Introducere	2
Terminologie și legislație	4
Evaluarea principiului DNSH și rolul AM în selectarea operațiunilor și respectarea principiului DNSH	6
Evaluarea principiului DNSH în programele finanțate din Politica de Coeziune	6
Evaluarea principiului DNSH la nivelul PR Centru	8
Pașii evaluării DNSH pentru acțiunile finanțate prin PR Centru	9
Pasul 1 Analiza tipului de acțiune și a conformității acesteia cu analiza DNSH anexată programului aprobat	9
Pasul 2. Identificarea acțiunilor ce necesită o analiză suplimentară care să reflecte modul în care este respectat principiul DNSH	19
Pasul 3 Analiza acțiunii și măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice	20
Pasul 4 Verificarea respectării principiului DNSH în PR Centru	21
A. Acțiuni derivate din OS 1.1. și OS 1.3 privind infrastructura de inovare și investiții productive, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice	21
B. Acțiuni derivate din OS 2.1 Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice	25
C. Analiza acțiunilor derivate din OS 3.2 Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice	28
D. Acțiuni derivate din OS 4.2 Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice	32
E. Acțiuni derivate din OS 4.6 Creșterea rolului culturii și turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice	35
F. Analiza acțiunilor derivate din OS 5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane	39

Introducere

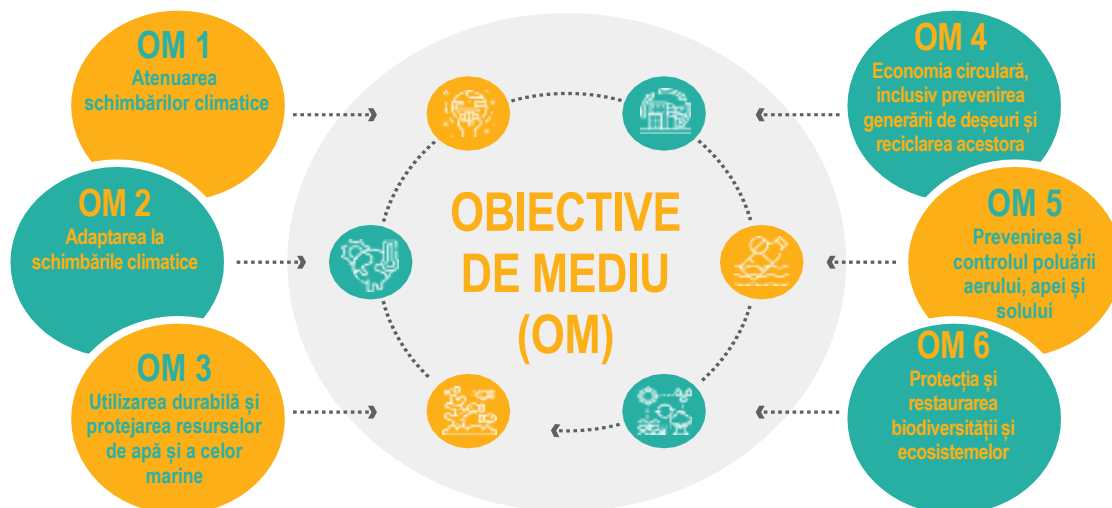
Această metodologie integrează modalitatea în care se va realiza evaluarea principiului "Do Not Significant Harm" / „a nu prejudicia în mod semnificativ” (DNSH) în cadrul Programului Regiunea Centru pentru perioada 2021-2027 (PR Centru).

Prevederile acestei metodologii se aplică tuturor intervențiilor finanțate prin PR Centru și vor fi integrate în criteriile de selecție ale proiectelor.

Prezenta metodologie a fost supusă consultării Comitetului de Monitorizare, iar listele de verificare aferente evaluării principiului DNSH pentru acțiunile selectate vor fi anexate ghidurilor solicitantului.

La elaborarea acestei metodologii s-au avut în vedere prevederile Regulamentului 1060/2021, **considerentul 10)** unde se menționează faptul că *«fondurile ar trebui să sprijine activități care respectă standardele și prioritățile Uniunii în materie de climă și mediu și care nu prejudiciază în mod semnificativ obiectivele de mediu»* și prevederile **articolului 9.** „Principii orizontale”, aliniatul 4 unde se menționează faptul că *«obiectivele fondurilor sunt urmărite în conformitate cu obiectivul de promovare a dezvoltării durabile, astfel cum este prevăzut la articolul 11 din TFUE, ținând seama de obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, de Acordul de la Paris și de principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ».*

Principiul „a nu prejudicia în mod semnificativ” (DNSH – „Do No Significant Harm”) este definit prin Regulamentul 852/2020 și se referă la modul în care o activitate se raportează la cele șase obiective de mediu (prezentate în figura de mai jos) și dacă activitatea respectivă aduce prejudicii semnificative vreunui dintre aceste obiective de mediu.

În sensul articolului 17 din Regulamentul 852/2020 se consideră că o activitate prejudiciază în mod semnificativ unul din cele șase obiective de mediu dacă:

activitatea respectivă generează emisii semnificative de gaze cu efect de seră (GES)	OM 1 Atenuarea schimbărilor climatice
activitatea respectivă duce la creșterea efectului negativ al climatului actual și al climatului preconizat în viitor asupra activității în sine sau asupra persoanelor, asupra naturii sau asupra activelor ¹	OM 2 Adaptarea la schimbările climatice
activitatea respectivă este nocivă pentru starea bună sau pentru potențialul ecologic bun al corpurilor de apă , inclusiv al apelor de suprafață și subterane, sau starea ecologică bună a apelor marine	OM3 Utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine
activitatea respectivă duce la ineficiențe semnificative în utilizarea materialelor sau în utilizarea directă sau indirectă a resurselor naturale, la o creștere semnificativă a generării, a incinerării sau a eliminării deșeurilor , sau în cazul în care eliminarea pe termen lung a deșeurilor poate cauza prejudicii semnificative și pe termen lung mediului	OM 4 Economia circulară, inclusiv prevenirea generării de deșeurii și reciclarea acestora
activitatea respectivă duce la o creștere semnificativă a emisiilor de poluanți în aer, apă sau sol;	OM 5 Prevenirea și controlul poluării aerului, apei și solului
activitatea respectivă este nocivă în mod semnificativ pentru condiția bună și reziliența ecosistemelor sau nocivă pentru stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor , inclusiv a celor de interes pentru Uniune	OM 6 Protecția și restaurarea biodiversității și ecosistemelor

¹ Aceasta înseamnă în mod specific că prejudicierea în mod semnificativ a obiectivului de adaptare la schimbările climatice poate fi realizată fie (i) prin neadaptarea unei activități la efectele negative ale schimbărilor climatice atunci când activitatea respectivă este expusă riscului unor astfel de impacturi (cum ar fi o clădire dintr-o zonă predispusă la inundații), fie (ii) prin adaptare eronată, atunci când se pune în aplicare o soluție de adaptare care protejează o zonă („persoane, natură sau active”), sporind în același timp riscurile într-o altă zonă (cum ar fi construirea unui dig în jurul unei parcele dintr-o zonă inundabilă, care generează transferul daunelor către o parcelă învecinată neprotejată).

Terminologie și legislație

Terminologia și definițiile privind aplicarea principiului DNSH sunt prezentate în Regulamentul privind taxonomia - Regulamentul (UE) 852 /2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile (Regulamentul privind taxonomia) și analiza DNSH anexată Programului Regiunea Centru.

Legislație aplicabilă

DOCUMENTUL PRINCIPAL

Regulamentul (UE) [852/2020](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088 (JO L 198, 22.6.2020, pp. 13-43)

Acest regulament a fost transpus în legislația națională prin OMFP nr.1239/2021, publicat în 4 Octombrie 2021, care modifică și completează cerințele OMFP 1802/2014 și OMFP 2844/2016, cu modificările lor ulterioare, privind raportarea informațiilor nefinanciare.

DOCUMENTE CONEXE

Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Pactul ecologic european [[COM\(2019\) 640 final](#), 11.12.2019].

Regulamentul (UE) [2019/2088](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 27 noiembrie 2019 privind informațiile privind durabilitatea în sectorul serviciilor financiare (JO L 317, 9.12.2019, pp. 1-16).

Modificările succesive aduse Regulamentului (UE) 2019/2088 au fost integrate în textul de bază. Această [versiune consolidată](#) are doar un caracter informativ.

Regulamentul (UE) [2019/2089](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 27 noiembrie 2019 de modificare a Regulamentului (UE) 2016/1011 privind indicii UE de referință pentru activitățile de tranziție climatică, indicii UE de referință aliniați la Acordul de la Paris și informațiile privind durabilitatea pentru indicii de referință (JO L 317, 9.12.2019, pp. 17-27).

Comunicare a Comisiei – [Orientări privind raportarea nefinanciară: Supliment privind raportarea informațiilor legate de climă](#) (JO C 209, 20.6.2019, pp. 1-30).

Directiva (UE) [2018/2001](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (JO L 328, 21.12.2018, pp. 82-209).

A se vedea [versiunea consolidată](#).

Directiva [2013/34/UE](#) a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind situațiile financiare anuale, situațiile financiare consolidate și rapoartele conexe ale anumitor tipuri de întreprinderi, de modificare a Directivei 2006/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivelor 78/660/CEE și 83/349/CEE ale Consiliului (JO L 182, 29.6.2013, pp. 19-76).

A se vedea [versiunea consolidată](#).

Regulamentul privind taxonomia impune Comisiei să stabilească o **listă a activităților durabile din punct de vedere a mediului** prin definirea criteriilor tehnice de examinare pentru fiecare obiectiv de mediu. Aceste **criterii** sunt stabilite prin intermediul [actelor delegate](#).

- **Actul delegat privind clima** [Regulamentul delegat (UE) [2021/2139](#)] cuprinde criteriile tehnice de examinare pentru activitățile economice care contribuie substanțial la realizarea obiectivelor de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la schimbările climatice. Se aplică de la 1 ianuarie 2022.
- **Actul delegat privind furnizarea de informații** [Regulamentul delegat (UE) [2021/2178](#)] completează articolul 8 din Regulamentul privind taxonomia. Acesta precizează conținutul, metodologia și prezentarea informațiilor care trebuie furnizate de către întreprinderile financiare și nefinanciare cu privire la proporția activităților durabile din punctul de vedere al mediului în activitățile lor de afaceri, de investiții sau de creditare. Se aplică de la 1 ianuarie 2022.
- **Actul delegat complementar privind clima** [Regulamentul delegat (UE) [2022/1214](#)] modifică Regulamentele delegate (UE) 2021/2139 și (UE) 2021/2178, incluzând, în condiții stricte, activități specifice privind energia nucleară și pe bază de gaz pe lista activităților economice vizate de taxonomia UE. Criteriile pentru activitățile specifice din domeniul energiei nucleare și al energiei bazate pe gaz sunt armonizate cu obiectivele UE privind clima și mediul înconjurător și vor contribui la accelerarea trecerii de la combustibilii fosili solizi sau lichizi, inclusiv cărbunele, la un viitor neutru din punct de vedere climatic. Se va aplica din ianuarie 2023. Pentru informații suplimentare, se va consulta:
  - [Taxonomia UE pentru activități durabile](#) (Comisia Europeană);
  - [Finanțarea tranziției climatice](#) (Consiliul Uniunii Europene).

Alte documente relevante:

- [Taxonomy compass](#) un compendiu în limba engleză, destinat solicitantului/beneficiarului final; conține măsuri pe care trebuie să respecte fiecare activitate în funcție de domeniul economic
- **Ghidul privind utilizarea regulamentului privind taxonomia** - https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/190618-sustainable-finance-teg-report-using-the-taxonomy_en.pdf

DOCUMENTE DE REFERINȚĂ

În cadrul acestei metodologii au fost utilizate următoarele documente de referință:

- Programul Regiunea Centru 2021-2027 (PR Centru) aprobat prin Decizia 7893 din 26.10.2022 a Comisiei Europene, disponibil aici <http://regio-adrcentru.ro/programare-2021-2027/>
- Analiza DNSH și screening-ul aferent anexate PR Centru
- Raportul de mediu și studiul de evaluare adecvată aferente PR Centru

Evaluarea principiului DNSH și rolul AM în selectarea operațiunilor și respectarea acestui principiu

Evaluarea principiului DNSH în programele finanțate din Politica de Coeziune

Evaluarea principiului DNSH în programele finanțate din Politica de Coeziune se face în mod distinct față de abordarea propusă în planurile finanțate prin Mecanismul de redresare și reziliență (MRR). În cazul Politicii de Coeziune, conform Regulamentului 1060/2021 fiecare stat membru trebuie să stabilească o țintă privind contribuția în domeniul climei atunci când își depune Acordul de parteneriat. Conform Acordului de Parteneriat privind fondurile europene pentru perioada de programare 2021-2027, între România și Comisia Europeană, programele finanțate prin Politica de Coeziune fac obiectul Directivei SEA, astfel încât pentru acestea se realizează o evaluare strategică de mediu și evaluarea DNSH la nivelul acțiunilor prevăzute aceste programe, utilizând evaluările pentru intervenții similare din cadrul PNRR, iar acolo unde se regăsesc acțiuni suplimentare se va aplica Ghidul specific emis în temeiul Mecanismului de Redresare și Reziliență. În anumite cazuri, procedura SEA va putea include și documentarea și analiza pe obiectivele DNSH. Analiza DNSH pentru PR Centru a fost anexată programului. Abordarea principiului DNSH în cadrul Politicii de Coeziune se face în mod diferit față de MRR.

Comparație privind abordarea DNSH în Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) și Politica de Coeziune

MRR	Politica de coeziune
37% obiectivul climatic	37% obiectivul climatic pentru FC și 30% pentru FEDR
DNSH parte a evaluării planurilor cu notate cu A	Evaluare strategică de mediu (SEA) pentru programe iar anumite activități sunt excluse din domeniul de aplicare al FEDR/FC și JTF
2 principii transversale: DNSH și principiul aditivității fondurilor	4 principii orizontale: DNSH, dezvoltare durabilă, Carta Drepturilor Fundamentale și Egalității
Finanțarea reformelor verzi (nu doar investițiile) prevăzute în planurile MRR	Set de condiții favorizante legate de Obiectivul de politică 2
DNSH transversal întregului plan: fiecare investiție și fiecare reformă	Imunizare la schimbări climatice pentru investiții

Sursa Institutul European pentru Administrație Publică

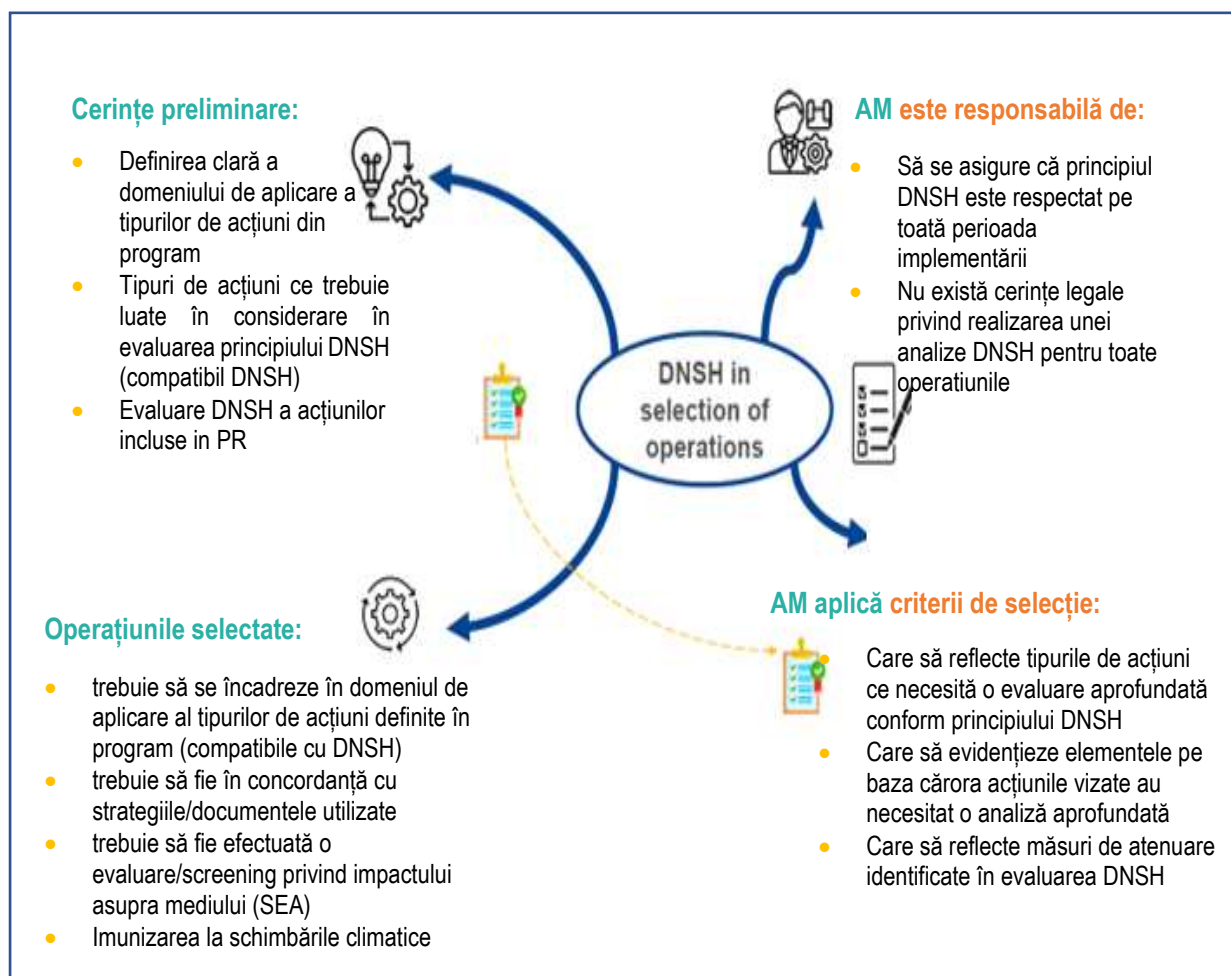
Pentru a asigura că programele finanțate din Politica de Coeziune sprijină intervenții care nu prejudiciază în mod semnificativ cele șase obiective de mediu, în **faza de programare**, Autoritățile de Management (AM) au pregătit documente specifice de evaluare a principiului DNSH în care demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu. În acest sens, în cazul „intervențiilor riscante” care ar putea cauza prejudicii oricăruia dintre cele șase principii de mediu ale principiului DNSH, de ex. drumuri județene etc., autoritățile de management sunt obligate să introducă în documentul de evaluare DNSH măsurile de atenuare care trebuie puse în aplicare pentru compensarea acestor daune ((Partea 2 a metodologiei RRF). În **faza de implementare a programelor**, RDC nu prevede evaluarea conformității cu principiul DNSH a fiecărei operațiuni /proiect, intervențiile fiind deja evaluate în raport cu principiul DNSH în documentul de evaluare DNSH anexat programului.

AM sunt responsabile de să se asigure că principiul DNSH este respectat pe toată perioada de implementare a programelor. Acest lucru este deosebit de relevant pentru acele „intervenții riscante” care ar putea cauza prejudicii oricăruia dintre cele șase obiective de mediu ale principiului DNSH. În acest context, conform Regulamentului RDC la articolul. 73 alineatul (1) se prevede ca, „pentru selectarea operațiunilor, autoritatea de management stabilește și aplică criterii și proceduri care sunt nediscriminatorii, transparente, asigură accesibilitatea persoanelor cu dizabilități, asigură egalitatea de gen și ține seama de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, principiul dezvoltării durabile și politica Uniunii în materie de mediu, în conformitate cu articolul 11 și articolul 191 alineatul (1) din TFUE”, iar la alineatul (2) literele (c) și (g) se prevede ca, la selectarea operațiunilor, autoritățile de management „se asigură că operațiunile selectate prezintă cel mai bun raport între cuantumul sprijinului, activitățile desfășurate și îndeplinirea obiectivelor” și „se asigură că operațiunile selectate intră în domeniul de aplicare al fondului în cauză și sunt atribuite unui tip de intervenție”, respectiv, printre alte responsabilități. În practică, operațiunile trebuie să se încadreze în definiția tipurilor de intervenții, care au fost deja evaluate în raport cu principiul DNSH. În acest context, Autoritățile de Management trebuie să încorporeze principiul DNSH în criteriile de selecție, acolo unde este necesar, reflectând elementele utilizate pentru definirea intervențiilor programului și pentru justificarea conformității acestora cu cele șase obiective de mediu. Rolul AM în selectarea operațiunilor și respectarea principiului DNSH se prezintă în figura de mai jos.

Rolul AM în selectarea operațiunilor și respectarea principiului DNSH

(Sursa DG Regio)

Evaluarea principiului DNSH la nivelul PR Centru

Principiul DNSH va fi urmărit orizontal, fiind o condiție pentru implementarea PR Centru. Toate intervențiile din PR CENTRU vor avea în vedere analiza DNSH și screening-ul aferent, anexate programului aprobat, precum și concluziile raportului de mediu și a studiului de evaluare adecvată elaborate pentru parcurgerea procedurii de evaluare de mediu pentru PR Centru, procedură finalizată cu Avizul de Mediu nr. 82/23.03.2022. Concluziile și recomandările acestor documente sunt integrate la nivelul ghidurilor de finanțare și în selectarea proiectelor. De asemenea, la nivelul ghidurilor de finanțare și în selectarea proiectelor vor fi avute în vedere documentele de referință elaborate la nivel european precum: Raportul *“Integrarea aspectelor de mediu în selectarea proiectelor finanțate prin fonduri structurale și de investiții”*², ce include exemple și sugestii practice privind criteriile de selecție pentru a încuraja proiecte mai ecologice, setul de instrumente pentru factorii de decizie de la nivel național și regional privind *Sprijinirea tranzițiilor către durabilitate* în temeiul Pactului Verde European prin Politica de Coeziune³, Comunicarea CE privind orientările tehnice referitoare la evaluarea durabilității pentru Fondul InvestEU⁴ precum și după caz, criteriile privind achizițiile verzi (în funcție de intervenții)⁵.

Evaluarea principiului DNSH și a modului în care cele șase obiective de mediu sunt respectate de proiectele depuse și finanțate prin PR Centru se face etapizat și va cuprinde analiza tipurilor de acțiuni propuse spre finanțare și verificarea conformității acestor acțiuni cu analiza DNSH⁶ anexată programului aprobat și cu angajamentele asumate prin program cu privire la principiul DNSH și după caz, selectarea acțiunilor pentru care este necesară o analiză suplimentară.

Toate proiectele supuse finanțării prin PR Centru **trebuie să detalieze în cererea de finanțare modul în care proiectul demonstrează conformitatea cu principiul DNSH și cele șase obiective de mediu și durabilitatea activităților incluse în proiect.** Pentru anumite acțiuni, care conform analizei DNSH anexată programului este necesară o analiză suplimentară, solicitantul va include în documentațiile anexate cererii de finanțare, măsuri de atenuare/ măsuri compensatorii care pot preveni, reduce și compensa cât mai mult posibil orice efecte negative semnificative asupra mediului.

Verificarea modului în care proiectele propuse respectă principiul DNSH se va face în etapa de evaluare tehnică și financiară (ETF), constituind criteriu eliminatoriu. În această etapă, evaluatori independenți vor nota cu 1 toate proiectele care demonstrează că activitățile propuse sunt durabile din punct de vedere al mediului și că respectă principiul *A nu prejudicia în mod semnificativ* (DNSH). Pentru acțiunile selectate și enumerate la **Pasul 2** din prezenta metodologie, verificarea se va face prin **parcurgerea unei liste de verificare** specifice acțiunii (a se vedea listele enumerate la punctele A-F). După această verificare, evaluatorul va nota cu 1 toate proiectele care integrează măsuri de atenuare/compensatorii conforme cu principiul DNSH. Proiectele notate cu 0 vor fi respinse. Conformitatea proiectului cu principiul DNSH va fi asumată și prin **Declarația unică** (pct. C, alin 10). Etapele enumerate mai sus sunt detaliate în secțiunile următoare.

² Comisia Europeană, Directoratul de Mediu, Integration of environmental considerations in the selection of projects supported by the European structural and investment funds : final report, Publications Office, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/39225>

³ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/toolkit_sust_transit_ro.pdf

⁴ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XC0713\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XC0713(02)&from=EN)

⁵ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

⁶ https://www.regiocentru.ro/wp-content/uploads/2023/05/8_Analiza-DNSH-PR-CENTRU.pdf

Pașii evaluării DNSH pentru acțiunile finanțate prin PR Centru

Evaluarea principiului DNSH și a modului în care cele șase obiective de mediu sunt respectate de proiectele depuse și finanțate prin Programul Regiunea Centru 2021-2027 se efectuează etapizat în mai mulți pași:

Pasul 1

Analiza tipului de acțiune și a conformității acesteia cu analiza DNSH anexată programului aprobat

Cine? Autoritatea de Management

Cum? AM analizează dacă acțiunea/intervenția propusă se încadrează în criteriile stabilite de Regulamentul 852/2020 privind activitățile durabile din punct de vedere al mediului și în definiția tipurilor de intervenții, care au fost deja evaluate în raport cu principiul DNSH (conform analizei DNSH anexată programului aprobat).

Acest pas a fost realizat de AM. Pornind de la analiza DNSH elaborată pentru PR Centru și raportul de mediu aferent programului, s-a verificat conformitatea acțiunii/intervenției cu principiul DNSH conform Tabelului 1 **Identificarea acțiunilor ce necesită o analiză suplimentară privind DNSH.**

Tabelul 1. Identificarea acțiunilor ce necesită o analiză suplimentară privind DNSH

Obiectivul specific	Tipuri de acțiuni	Coduri de intervenție	Se impun criterii suplimentare specifice DNSH	Observații
<p>PRIORITATEA 1. O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice pentru o economie inteligentă</p> <p>OS 1.1 Dezvoltarea și creșterea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate</p>	<p>Operațiunea 1: Dezvoltarea structurilor CDI (cercetare-dezvoltare-inovare) și TT (transfer tehnologic) în folosul întreprinderilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea infrastructurilor publice de CDI - susținerea modernizării infrastructurilor publice de CDI și înființarea de noi infrastructuri Dezvoltarea infrastructurilor private de CDI - susținerea modernizării / edificării de infrastructuri de CDI în cadrul companiilor din Regiune, care au sau doresc să dezvolte activități de inovare 	<p>001 Investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în microîntreprinderi (inclusiv centre de cercetare private) legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>002 Investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în întreprinderi mici și mijlocii (inclusiv centre de cercetare private) legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>003 Investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în întreprinderi mari legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>004 Investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în centre publice de cercetare și de învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>006 Investiții în active necorporale în IMM-uri (inclusiv centre de cercetare private) legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>007 Investiții în active necorporale în întreprinderi mari legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>008 Investiții în active necorporale în centre publice de cercetare și de învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>010 Activități de cercetare și inovare în IMM-uri, inclusiv colaborarea în rețea</p> <p>011 Activități de cercetare și inovare în întreprinderi mari, inclusiv colaborarea în rețea</p> <p>012 Activități de cercetare și inovare în centre publice de cercetare, în învățământul superior și în centre de competențe, inclusiv colaborarea în rețea (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate)</p> <p>025 Incubare, sprijinirea întreprinderilor de tip spin-off și spin-out și a start-up-urilor</p>	<p>NU</p>	<p>Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu</p>

		<p>026. Sprijin pentru clusterelor de inovare, inclusiv între întreprinderi, organizații de cercetare și autorități publice și rețele de afaceri, în primul rând în beneficiul IMM-urilor.</p> <p>027. Procese de inovare în IMM-uri (inovare la nivel de proces, organizație, comercializare, co-creare și inovare axată pe utilizator și bazată pe cerere)</p> <p>028. Transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi, centre de cercetare și sectorul învățământului superior</p> <p>029. Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi, centre de cercetare și universități, cu accent pe economia cu emisii reduse de dioxid de carbon, pe reziliență și pe adaptarea la schimbările climatice</p> <p>030. Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi cu accent pe economia circulară</p>		
	<p>Operațiunea 2: Dezvoltarea conexiunilor și sinergiilor, crearea de rețele între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și sectorul învățământului superior, integrarea în rețele de inovare și cunoaștere, în relație cu sectoarele / ariile de specializare inteligentă regionale:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participarea IMM-urilor și organizațiilor de CDI în structuri, parteneriate și programe de colaborare-integrarea actorilor regionali în parteneriate și comunități de cunoaștere europene • Cluster-e inovative - se adresează clusterelor de inovare 	<p>004 Investiții în active fixe, inclusiv în infrastructura de cercetare, în centre publice de cercetare și de învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>008 Investiții în active necorporale în centre publice de cercetare și de învățământ superior legate direct de activități de cercetare și inovare</p> <p>009 Activități de cercetare și inovare în microîntreprinderi, inclusiv colaborarea în rețea (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate)</p> <p>010 Activități de cercetare și inovare în IMM-uri, inclusiv colaborarea în rețea</p> <p>012 Activități de cercetare și inovare în centre publice de cercetare, în învățământul superior și în centre de competențe, inclusiv colaborarea în</p>	NU	<p>Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu</p>

		<p>rețea (cercetare industrială, dezvoltare experimentală, studii de fezabilitate)</p> <p>023 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, antreprenoriat și adaptabilitatea întreprinderilor la schimbare</p> <p>026 Sprijin pentru clusterelor de inovare, inclusiv între întreprinderi, organizații de cercetare și autorități publice și rețele de afaceri, în primul rând în beneficiul IMM-urilor</p> <p>027 Procese de inovare în IMM-uri (inovare la nivel de proces, la nivel organizațional, la nivel de marketing, la nivel de co-creare și de utilizator și inovare bazată pe cerere)</p> <p>029. Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi, centre de cercetare și universități, cu accent pe economia cu emisii reduse de dioxid de carbon, pe reziliență și pe adaptarea la schimbările climatice</p> <p>030. Procese de cercetare și inovare, transfer de tehnologie și cooperare între întreprinderi cu accent pe economia circulară</p>		
OS 1.3. Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive	<p>Operațiunea 1: Creșterea IMM prin investiții, modernizare industrială, avans tehnologic și o economie regională sustenabilă</p> <ul style="list-style-type: none"> Investiții tehnologice în IMM-această intervenție se adresează nevoii IMM de acces la cele mai noi tehnologii și de sprijin în vederea achiziționării și operaționalizării acestora Suținerea Scale up pentru start-up-uri și microîntreprinderi - scalarea este susținută atât prin investiții în echipamente necesare pentru creșterea productivității și a capacități de producție și prestare de servicii cât și prin investiții în instruirea angajaților. 	<p>021 Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive</p> <p>023 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, antreprenoriat și adaptabilitatea întreprinderilor la schimbare</p>	DA	Acțiunea propusă spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul A
	<p>Operațiunea 2: Structuri de sprijin pentru dezvoltare IMM</p> <ul style="list-style-type: none"> Investiții în incubatoare și acceleratoare de afaceri – această intervenție se adresează nevoii de a completa ecosistemul regional de susținere a start-up-urilor cu acele elemente de infrastructură care 	<p>020 Infrastructuri de afaceri pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale)</p> <p>023 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială,</p>	DA	Acțiunea propusă spre finanțare necesită o analiză suplimentară

	lipsesc Investiții în Parcuri industriale in domenii de specializare inteligentă - intervenția vizează crearea de noi structuri de acest tip precum și extinderea celor existente	• antreprenoriat și adaptabilitatea întreprinderilor la schimbare 024 Servicii avansate de sprijin pentru IMM-uri și grupuri de IMM-uri (inclusiv servicii de management, marketing și proiectare) 025-Incubare, sprijinirea întreprinderilor de tip spin-off și spin-out și a start-up-urilor 075- Sprijinirea proceselor de producție ecologice și a utilizării eficiente a resurselor în IMM-uri		privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul A
OS 1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	<ul style="list-style-type: none"> • Acțiuni orizontale asociate operațiunilor finanțate din OS a (i) și OS a (iii) • Instruire specifică pentru angajații implicați direct în proiectele cu componentă de investiții finanțate prin OS a i și OS a iii • Creșterea capacității echipelor implicate din entitățile de cercetare și inovare sprijinite prin OS a i de a valorifica pentru piață stocul de cunoaștere existent și generat • Creșterea capacității actorilor regionali sprijiniți prin OS a i (entități de CDI, Universități, companii) de a coopera în generarea de cunoaștere și inovare <ul style="list-style-type: none"> • Creșterea și susținerea capacității clusterelor de inovare, incubatoarelor, acceleratoarelor și parcurilor industriale finanțate în cadrul OS a i și OS a iii de a furniza servicii specializate pentru IMM-uri, grupuri de IMM-uri și firmele incubate, inclusiv dezvoltarea de abilități avansate pentru specializare inteligentă și tranziție industrială • Creșterea capacității entităților de transfer tehnologic susținute prin OS a i de a furniza servicii specializate pentru companii <ul style="list-style-type: none"> • Susținerea entităților regionale să participe în comunități de cunoaștere 	Acțiuni orizontale asociate operațiunilor finanțate din OS a (i) și OS a (iii)	NU	Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu
PRIORITATEA 2. O regiune digitală OS 1.2. Valorificarea avantajelor digitalizării în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al	<p>Operațiune 1 Comunități digitale pentru o regiune inteligentă cu trei suboperațiuni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprijin pentru intervenții de tip smart-city, aplicabile municipiilor și orașelor pe baza abordării dezvoltării urbane durabile (dezvoltarea de sisteme/platforme/soluții/aplicații (cu includerea componentelor soft și a celor hard, respectiv echipamente, senzori, diverse obiecte) pentru susținerea a diverse servicii publice de interes. • susținerea digitalizării serviciilor publice locale, inclusiv securitate 	016 Soluții TIC, servicii electronice și aplicații pentru administrația publică 023 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, antreprenoriat și adaptabilitatea întreprinderilor la schimbare	NU	Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor

organizațiilor de cercetare și al autorităților publice	cibernetică, interoperabilitate pentru proiectele de digitalizare ale serviciilor publice locale – (servicii noi, inovative adresate cetățenilor și firmelor – are ca scop sprijinirea transformării digitale a proceselor interne ale administrațiilor locale și județene și facilitarea interacțiunii cu cetățeanul • Platformă regională pilot de open innovation în domeniul smart-city – proiect strategic regional – pentru facilitarea componentei de co-creație, POR Centru susține dezvoltarea unei platforme-pilot de inovare deschisă specializată în soluții de tip Smart City			șase obiective de mediu
	Operațiune 2 Întreprinderi digitale pentru o economie avansată - sectoarele de specializare inteligentă: • investiții pentru servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală a IMM-urilor, • adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri, inclusiv internaționalizare	013 Digitalizarea IMM-urilor (inclusiv comerț electronic, activități economice electronice și procese economice în rețea, centre de inovare digitală, laboratoare vii, antreprenori web și start-up-uri în domeniul TIC, B2B) 023 Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială, antreprenariat și adaptabilitatea întreprinderilor la schimbare	NU	Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu
OS 1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat	Operațiune 1 Comunități digitale pentru o regiune inteligentă • Instruirea personalului din administrație pentru operarea platformelor digitale	Operațiune complementară ce vizează toate tipurile de intervenție descrise în cadrul OS a (ii)	NU	Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu
	Operațiune 2 Întreprinderi digitale pentru o economie avansată • Instruirea personalului din companii în vederea îmbunătățirii utilizării instrumentelor digitale			
PRIORITATEA 3 O regiune cu comunități prietenoase cu mediul OS 2.1. Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	Sprijin în vederea asigurării/ îmbunătățirii eficienței energetice și creșterea performanței energetice a clădirilor rezidențiale și publice din Regiunea Centru	041-Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin; 042-Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin; " 045-Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică	DA	Acțiunea propusă spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii

		legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin		de la pasul 3, punctul B
PRIORITATEA 3 O regiune cu comunități prietenoase cu mediul OS 2.7. Intensificarea acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea și/sau extinderea coridoarelor verzi la nivelul zonelor urbane din Regiunea Centru • Intervenții ce contribuie la conservarea biodiversității urbane prin amenajări de maluri în zonele urbane • Construcția/modernizarea/ extinderea spațiilor verzi, așa cum sunt ele definite în legislația în vigoare (parcuri, păduri urbane, grădini urbane) din zonele urbane/ zonele urbane funcționale din Regiunea Centru • Activități complementare și măsuri ce vizează creșterea capacității autorităților locale 	073-Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate 074 -Reabilitarea siturilor industriale și a terenurilor contaminate care respectă criteriile de eficiență 079-Protecția naturii și a biodiversității, patrimoniul natural și resursele naturale, infrastructura verde și cea albastră	NU	Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu
PRIORITATEA 4 O regiune cu mobilitate urbana durabila OS 2.8.Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea infrastructurii urbane curate: dezvoltarea unor culoare de mobilitate urbană durabilă, respectiv infrastructuri pentru mersul cu bicicleta, amenajarea de trasee pietonale, benzi dedicate transportului public, precum și introducerea de sisteme de bike-sharing, sisteme de monitorizare etc, inclusiv sisteme park & ride în zona de acces în localitățile urbane. • Dezvoltarea și optimizarea transportului public prin investiții în vehicule ecologice (electrice) și infrastructura de transport aferentă; • Dezvoltarea de infrastructuri pentru combustibili alternativi; • Dezvoltarea sistemelor de management a mobilității urbane, cum ar fi sisteme de management trafic, semaforizare inteligentă, aplicații de mobilitate, etc. 	081 Infrastructuri de transport urban curate 082 Material rulant de transport urban curat 083 Infrastructuri pentru bicicliști – 084 Digitalizarea transportului 086 Infrastructuri pentru combustibili alternativi	NU	Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu
PRIORITATEA 5 O regiune accesibilă OS 3.2. Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și	<ul style="list-style-type: none"> • Acțiunea 1 – Modernizarea și extinderea rețelei de drumuri județene (inclusiv centuri ocolitoare cu statut de drum județean) care asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T, inclusiv lucrări de artă, măsuri de siguranță rutieră și ecologice, modernizarea/reabilitarea zonelor pietonale din interiorul localităților și construirea de piste de biciclete – prioritarizare regională • Acțiunea 2 – Decongestionarea traficului în municipiile reședință de județ și zonele adiacente acestora prin investiții în infrastructura rutieră, prin construirea / modernizarea / upgradarea de drumuri de ocolire / pasaje / noduri rutiere, inclusiv lucrări de artă, măsuri de siguranță 	093 Alte drumuri reconstruite sau modernizate (autostrăzi, drumuri naționale, regionale sau locale) 090 Alte drumuri de acces naționale, regionale și locale nou construite sau reabilite	DA	Acțiunile propuse spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul C

intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere	rutieră și ecologice - în zona de acces în municipiu, care sunt prioritizate în cadrul PMUD-urilor și care vor face obiectul unui apel competitiv			
PRIORITATEA 6 O regiune educată OS 4.2. Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online	<p>Operațiunea 1 Creșterea gradului de participare la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu- cu excepția ÎPT (învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar, gimnazial, inclusiv, înv. Liceal, învățământul special</p> <ul style="list-style-type: none"> • construirea, extinderea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ prin investiții în asigurarea condițiilor de siguranță și funcționare care să ducă la respectarea unor standarde minime pentru infrastructură și alinierea modului de proiectare a facilităților la principiile de învățare: spații educaționale, spații de recreere, alte facilități care sunt complementare actului educațional (săli de sport, terenuri de sport), spații de cazare, cantine școlare, mijloace de transport etc 	<p>121 - Infrastructuri pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari 122 - Infrastructuri pentru învățământul primar și secundar 045-Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin</p>	DA	Acțiunile propuse spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul D
	<p>Operațiunea 2 Creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intervenții în infrastructura unităților școlare din ÎPT care vizează creșterea standardelor sau conformarea cu standardele de funcționare în vigoare, adaptarea infrastructurii pentru accesul elevilor cu deficiențe/ nevoi speciale, investițiile vor viza pe lângă lucrările de modernizare/extindere/construcție și dotarea atelierelor școlare cu echipamente didactice/aparatură pentru practica elevilor, dotarea laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport etc • Îmbunătățirea condițiilor de cazare și posibilităților de transport pentru elevi astfel încât să crească accesul la aceste servicii educaționale și pentru copii aparținând unor grupuri dezavantajate, inclusiv mijloace de transport 	<p>124 - Infrastructuri pentru educație și formare profesională și pentru educația adulților 045-Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin</p>	DA	Acțiunile propuse spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul D
	<p>Operațiunea 3 Creșterea relevanței învățământului terțiar</p> <ul style="list-style-type: none"> • crearea condițiilor pentru atragerea de noi studenți (din mediul rural sau din alte localități sau județe), prin asigurarea condițiilor de cazare și alte facilități care sunt complementare actului educațional (săli de sport, terenuri de sport), precum și prin accesibilizarea infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități 	<p>123 - infrastructuri pentru învățământul terțiar 045-Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin</p>	DA	Acțiunile propuse spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat

				principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul D
<p>PRIORITATEA 7 O regiune cu turism sustenabil</p> <p>OS 4.6. Creșterea rolului culturii și turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială</p>	<p>Operațiunea 7.1 Dezvoltarea durabilă a comunităților rurale prin punerea în valoare a potențialului lor turistic natural și cultural</p> <ul style="list-style-type: none"> conservarea, protecția și valorificarea durabilă a siturilor incluse în patrimoniului cultural UNESCO intervenții destinate protejării și valorificării în scop turistic a patrimoniului natural intervenții în revigorarea turismului în destinațiile turistice balneare și cu potențial balnear: dezvoltare infrastructură publică pentru turismul balnear; dezvoltare infrastructuri publice la scară mică pentru valorificarea atracțiilor turistice; creare și extindere infrastructură publică de agrement, inclusiv a utilităților aferente. 	<p>165 - Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice</p> <p>166 - Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale</p>	DA	Acțiunile propuse spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul E
	<p>Operațiunea 7.2 Creșterea incluziunii sociale a copiilor și tinerilor prin dezvoltarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice adresate lor</p> <ul style="list-style-type: none"> intervenții în infrastructura centrelor de agrement/tabere școlare, vizând atât spațiile de cazare și de pregătire și servire a mesei cât și infrastructura pentru activități educaționale și de recreere (terenuri de sport, alte spații pentru activități sportive, recreative, educative etc). 	<p>165 - Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice</p>	DA	Acțiunile propuse spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul E
<p>PRIORITATEA 8. O regiune atractivă</p> <p>OS 5.1 Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane</p>	<p>prin intermediul acestei priorități vor fi finanțate proiectele prioritare de regenerare urbană, conservarea protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și turismului rezultate din cadrul SIDU elaborate la nivelul municipiilor și orașelor din Regiune.</p>	<p>165 Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice</p> <p>166 -Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale</p> <p>168 - Regenerarea fizică și securitatea spațiilor publice</p>	DA	Acțiunea propusă spre finanțare necesită o analiză suplimentară privind modul în care este respectat principiul DNSH conform descrierii de la pasul 3, punctul F

Asistentă tehnică	<ul style="list-style-type: none"> • asigurarea funcționării sistemului de management și control al POR, • consolidarea capacităților AM, OI și CM, ale beneficiarilor și ale partenerilor relevanți, • asigurarea evaluării programului și elaborarea de studii, colectarea de date pentru o bună implementare a programului, precum și pentru pregătirea următoarei per. de programare, • realizarea activităților de informare și comunicare privind POR 	<p>179-Informare și comunicare 180-Pregătire, implementare, monitorizare și control 181-Evaluare și studii, colectare de date 182-Consolidarea capacităților autorităților statelor membre, ale beneficiarilor și ale partenerilor relevanți</p>	NU	<p>Analiza DNSH și screening-ul anexate PR Centru demonstrează că investițiile propuse nu provoacă prejudicii semnificative celor șase obiective de mediu</p>
-------------------	---	--	----	---

Pasul 2

Identificarea acțiunilor ce necesită o analiză suplimentară care să reflecte modul în care este respectat principiul DNSH

Cine? Autoritatea de Management

Cum? AM verifică dacă acțiunea propusă spre finanțare din PR Centru face obiectul unei analize suplimentare care să reflecte modul în care este respectat principiul DNSH – Se verifica **Tabelul 1. Identificarea acțiunilor ce necesită o analiză suplimentară privind DNSH.**

Pentru acțiunile pentru care s-a răspuns cu „DA” în coloana 4. **”Se impun criterii suplimentare specifice DNSH”** din **Tabelul 1. Identificarea acțiunilor ce necesită o analiză suplimentară privind DNSH**, respectiv:

- a) acțiunile ce vizează infrastructuri de afaceri pentru IMM-uri, investiții productive și parcuri industriale**, aferente OS 1.3 și derivate din codurile de intervenție 020 Infrastructuri de afaceri pentru IMM-uri (inclusiv parcuri și situri industriale), 021 Dezvoltarea comercială și internaționalizarea IMM-urilor, inclusiv investiții productive și 025-Incubare, sprijinirea întreprinderilor de tip spin-off și spin-out și a start-up-urilor
- b) acțiunile ce vizează renovarea energetică a fondului construit**, aferente OS 2.1 și derivate din codurile de intervenție 041-Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin; 042-Renovarea fondului locativ existent în vederea creșterii eficienței energetice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin și 045-Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin
- c) acțiunile ce vizează reabilitarea drumurilor județene**, aferente OS 3.2 și derivate din codurile de intervenție 090 Alte drumuri de acces naționale, regionale și locale nou construite sau reabilite și 093 Alte drumuri reconstruite sau modernizate (autostrăzi, drumuri naționale, regionale sau locale)
- d) acțiunile ce vizează infrastructuri educaționale**, aferente OS 4.2 și derivate din codurile de intervenție 121 - Infrastructuri pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari, 122 - Infrastructuri pentru învățământul primar și secundar, 124 - Infrastructuri pentru educație și formare profesională și pentru educația adulților și 123 - infrastructuri pentru învățământul terțiar
- e) acțiuni ce vizează infrastructuri turistice** aferente OS 4.6 și derivate din codurile de intervenție 165 - Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice și 166 - Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale
- f) acțiuni ce vizează regenerarea urbană** derivate din OS 5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane

se impune o analiză suplimentară, astfel în cadrul documentațiilor, anexate cererii de finanțare, solicitantul va include măsuri de atenuare/ măsuri compensatorii care pot preveni, reduce și compensa cât mai mult posibil orice efecte negative semnificative asupra mediului. Pentru aceste acțiuni în etapa ETF, un evaluator independent va verifica conformitatea proiectelor cu principiul DNSH. Această verificare se va face prin **parcurerea unei liste de verificare** specifice acțiunii. După

această verificare, evaluatorul va nota cu 1 toate proiectele care integrează măsuri de atenuare/compensatorii conforme cu principiul DNSH. Proiectele notate cu 0 vor fi respinse.

Pentru toate celelalte acțiuni altele decât cele enumerate la punctele a-f de mai sus, nu sunt necesare analize suplimentare privind DNSH. Astfel, în pregătirea proiectelor, precum și în etapele ulterioare de evaluare, se vor avea în vedere: măsurile identificate deja în analiza DNSH anexată programului, concluziile raportului de mediu și studiul de evaluare adecvată. Toate proiectele vor avea în vedere aspectele privind principiile orizontale prevăzute în art. 9 din RDC. Solicitanții vor detalia în secțiunea **Coerența cu politica de mediu** din cererea de finanțare modul în care proiectul demonstrează conformitatea cu principiul DNSH și cele șase obiective de mediu, așa cum acestea sunt definite prin Regulamentul (UE) 852/2020.

Modul de analiză a fiecărei acțiuni precum și modul și de verificare, inclusiv și listele propuse sunt prezentate în pașii următori.

Pasul 3

Analiza acțiunii și măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice

Cine? Solicitantul

Cum? În baza analizelor elaborate în prezenta metodologie și a [analizei DNSH](#) efectuată pentru programul aprobat, solicitantul va integra în cererea de finanțare și documentele anexate acesteia măsurile propuse pentru demonstrarea conformității cu principiul DNSH.

Pentru a veni în sprijinul solicitanților, AM va asigura în mod transparent și nediscriminatoriu, acces solicitanților de finanțare la documentele ce pot îi sprijini în analiza independentă a modului în care proiectul integrează prevederile Regulamentului 852/2020, iar măsurile propuse corespund principiului DNSH:

- Raportul de mediu pentru PR Centru⁷
- Analiza DNSH a programului
- Link către [Taxonomy compass](#) - un compendiu destinat solicitantului/beneficiarului final; conține măsuri pe care trebuie să respecte fiecare activitate în funcție de domeniul economic
- [Ghidul privind utilizarea regulamentului privind taxonomia](#)

Aceste documente sunt publicate pe site-ul regiocentru.ro. în secțiunea „**DESCOPERĂ PROGRAMUL**”

Solicitanții vor detalia în cererea de finanțare modul în care proiectul demonstrează conformitatea cu principiul „Do No Significant Harm” (DNSH) și cele șase obiective de mediu.

Respectarea principiului DNSH trebuie avută în vedere pe toată durata de implementare a proiectului, inclusiv la întocmirea documentațiilor de atribuire a contractelor de achiziție, aspect asumat la depunerea proiectului prin **Declarația unică** (pct. C, alin 10). Modul de aplicare a acestui principiu va fi monitorizat pe toată durata implementării proiectului fiind reflectat în rapoartele de progres (secțiunea 16.7 și secțiunea 16.9).

⁷ https://www.regiocentru.ro/wp-content/uploads/2023/05/5_RAPORT-DE-MEDIU-POR-CENTRU.pdf

Pasul 4

Verificarea respectării principiul DNSH în PR Centru

Verificarea modului în care proiectele propuse respecta principiul DNSH se va face în etapa ETF, constituind **criteriu eliminatoriu**. În această etapă, AM prin intermediul unor evaluatori independenți va analiza măsurile propuse de proiect și modul în care acestea demonstrează durabilitatea activităților, inclusiv conformitatea proiectului cu principiul DNSH și cele șase obiective de mediu.

Evaluarea va avea în vedere următoarele aspecte principale:

Măsuri propuse
*Solicitantul a inclus în cererea
de finanțare măsuri care
demonstrează activități
durabile?
Măsurile propuse se
încadrează în categoriile
identificate în analiza
anexată programului?*

Se notează cu
1/0

Observație
.....

Contribuția intervenției
*Proiectul vizează intervenții
durabile ce nu aduc prejudicii
obiectivelor de mediu?*

Se notează cu
1/0

Observație
.....

În această etapă, vor fi notate cu 1 toate proiectele care demonstrează că activitățile propuse sunt durabile din punct de vedere al mediului și că respectă principiul *A nu prejudicia în mod semnificativ* (DNSH). Proiectele notate cu 0 la acest criteriu vor fi respinse.

Pentru acțiunile selectate pentru analize suplimentare privind conformitatea cu DNSH, solicitantul va integra în documentațiile anexate cererii de finanțare măsuri de atenuare/compensare. Evaluarea acestor măsuri se va face prin parcurgerea unor liste de verificare conform opțiunilor enumerate la punctele A-F.

A. Acțiuni derivate din OS 1.1. și OS 1.3 privind infrastructura de inovare și investiții productive, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice

Toate proiectele finanțate prin **OS 1.3 Intensificarea creșterii durabile și competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive** (Acțiunea 1.4.1.

Investiții tehnologice în IMM, **Acțiunea 1.4.2. Scale-Up pentru start-up-uri și microîntreprinderi, Acțiunea 1.5.1. Incubatoare și acceleratoare de afaceri și Acțiunea 1.5.2. Parcuri industriale în domeniul RIS**) respectiv proiectele finanțate prin **OS 1.1. Dezvoltarea și sporirea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate** ce au în vedere acțiunile derivate din codurile de intervenție **025-Incubare**, sprijinirea întreprinderilor de tip spin-off și spin-out și a start-up-urilor și **026. Sprijin pentru clusterelor de inovare**, inclusiv între întreprinderi, organizații de cercetare și autorități publice și rețele de afaceri, în primul rând în beneficiul IMM-urilor **vor integra în cererea de finanțare**, secțiunea **Coerența cu politica de mediu și în documentațiile tehnice anexate acesteia, măsurile care pot preveni, reduce și compensa cât mai mult posibil orice efecte negative semnificative asupra mediului și vor detalia modul în care proiectul demonstrează conformitatea acestor măsuri cu principiul „Do No Significant Harm” (DNSH)** și cele șase obiective de mediu, așa cum acestea sunt definite prin Regulamentul (UE) 852/2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile. De asemenea, solicitantul își va asuma prin **Declarația unică (pct. C, alin 10)** să respecte, pe durata pregătirii și implementării proiectului, prevederile legislației europene și naționale în domeniul dezvoltării durabile, inclusiv DNSH.

Prin intervențiile propuse, care cuprind ajutoare regionale, de stat și de minimis, se are în vedere creșterea IMM prin investiții, modernizare industrială, avans tehnologic și o economie regională sustenabilă, structuri de sprijin pentru dezvoltare IMM, inclusiv dezvoltarea parcurilor industriale.

Potrivit Anexei 1 la Regulamentul RDC aceste coduri de intervenție contribuie în proporție de 0% la îndeplinirea obiectivelor de mediu și obiectivelor legate de schimbările climatice.

Conform evaluării SEA pentru PR Centru (raportul de mediu și studiul de evaluare adecvată elaborate în cadrul procedurii SEA pentru PR Centru), s-a constatat că prin domeniile de intervenție propuse prin aceste OS-uri se are în vedere promovarea și dezvoltarea de activități economice inovative, inclusiv în domeniul tehnologiilor care au componente de sustenabilitate cum ar fi eficiență energetică, reducerea consumului de materii prime și utilități, minimizarea deșeurilor la sursă, îmbunătățirea sistemelor de epurare a apelor uzate etc și care contribuie la dezvoltarea socio-economică a regiunii dar și la protecția mediului înconjurător. Față de măsurile menționate anterior, pentru demonstrarea conformității proiectului cu principiul DNSH, solicitantul *poate* anexa așa numita raportare voluntară privind taxonomia („*voluntary taxonomy reporting*”). Această raportare se face având în vedere în vedere prevederile Ordinului nr. 1239/2021 pentru modificarea și completarea reglementărilor contabile aplicabile operatorilor economici, conform căreia din exercițiul financiar anterior depunerii proiectului organizațiile, inclusiv IMM-urile pot include în situațiile financiare anuale, informații privind obiectivele de mediu, iar aceste documente pot justifica îndeplinirea principiilor de sustenabilitate. Informații suplimentare privind sustenabilitatea companiilor se găsesc aici. În cazul în care un solicitant prezintă informații privind taxonomia, acestea vor fi integrate în secțiunea **Contribuția intervenției**.

Pentru acțiunile vizate de aceste OS **se va acorda o atenție deosebită activității economice desfășurate în urma implementării proiectului**, respectiv contribuției proiectului asupra obiectivelor de mediu.

Toate investițiile realizate **vor respecta condițiile impuse de deciziile/acordurile/autorizațiile de mediu emise de autoritatea competentă pentru protecția mediului**, iar prin graficele de lucrări/de implementare se vor organiza lucrările astfel încât să nu existe aglomerări mari de utilaje în perimetre mici.

De asemenea, pentru proiectele ce vizează lucrări de reabilitare a unor clădiri existente, pe lângă măsurile incluse în analiza DNSH anexată programului aprobat se vor avea în vedere cu titlu exemplificativ, și măsurile enumerate în compendiu privind Taxonomia la categoria **ACTIVITATI DE RENOVARE A CLĂDIRILOR EXISTENTE**, disponibil [aici](#)

Solicitantul va avea în vedere **respectarea principiului DNSH pe toată durata de implementare a proiectului, inclusiv la întocmirea documentațiilor de atribuire a contractelor de achiziție**. Modul de aplicare a acestui principiu va fi monitorizat pe toată durata implementării proiectului fiind reflectat în rapoartele de progres (secțiunea 16.7 și secțiunea 16.9)

Verificarea modului în care proiectele propuse respecta principiul DNSH se va face în baza listei de verificare de mai jos. Această listă **include o serie de elemente de verificare. Evaluatorul independent va nota cu DA/NU rezultatul aferent fiecărui element din această listă.**

Listă de verificare aferentă P1, OS 1.3 & OS 1.1 (acțiunile aferente domeniilor codurile 025 si 026)

Nr. crt.	Elemente de verificare avute în vedere de evaluatorul independent	Obiectiv de mediu	Rezultat (Da/Nu/Nu este aplicabil N/A)
1	În cadrul proiectelor ce presupun construcția/modernizarea de infrastructuri se au în vedere în vedere măsuri de îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor prin respectarea Directivei (EU) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei (EU) 2010/31 privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei (EU) 2012/27 privind eficiența energetică?	OM 1	
2	(după caz) Proiectul prevede utilizarea de materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic sau alte măsuri similare ce asigură implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES?	OM1	
3	Activitățile de dotare ale întreprinderilor includ echipamente conforme cu cerințele privind energia așa cum sunt acestea prevăzute de Directiva (EC) 2009/125 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic?	OM1 OM2	
4	Investițiile realizate au în vedere cele mai bune practici cu privire la eficiența energetică a echipamentelor utilizate și managementul energiei, încurajându-se asigurarea utilităților (energie electrică, agent termic pentru uz menajer) din surse regenerabile?	OM 1 OM2	
5	(după caz) Prin proiect se au în vedere măsuri de creștere a eficienței energetice, în condiții de eficiență energetică?	OM1 OM2	
7	Prin proiect se are în vedere optimizarea sistemelor tehnice din clădirile renovate pentru a oferi confort termic ocupanților chiar și în temperaturile extreme respective?	OM2	
8	Prin proiect se asigură, în toate etapele, o gestiune corespunzătoare a deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 (Directiva 2008/98/CE privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive) și respectiv Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare.	OM 4	

9	Prin proiect se are în vedere ca echipamentele ce vor fi utilizate să îndeplinească cerințe privind eficiența utilizării materialelor și a altor resurse, în concordanță cu prevederile Directivei 2009/125/CE de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie	OM4	
10	Prin proiect se are în vedere ca 70 % (în greutate) din deșeurile nepericuloase provenite din activități de construcție și demolări și generate pe șantier să fie pregătite pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare?	OM4	
11	Prin proiect se are în vedere ca deșeurile de echipamente electrice și electronice, de exemplu echipamente informatice și de telecomunicații de dimensiuni mici (nicio dimensiune externă mai mare de 50 cm), să fie gestionate în conformitate cu Directiva 2012/19/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE), transpusă în legislația națională prin OUG 5/2015 privind deșeurile de echipamente electrice și electronice	OM4	
12	Proiectul are efecte negative previzibile asupra utilizării durabile și protejării resurselor de apă și a celor marine ori impact asupra acestor resurse, luând în considerare atât efectele directe cât și pe cele indirecte, de pe parcursul duratei de viață a investițiilor? Dacă DA sunt incluse măsuri de compensare/atenuare a acestor efecte?	OM5	
13	Amplasarea proiectului este în afara sau în apropierea zonelor sensibile din punctul de vedere al biodiversității (rețeaua de arii protejate Natura 2000, siturile naturale înscrise pe Lista patrimoniului mondial UNESCO și principalele zone de biodiversitate, precum și alte zone protejate etc)?	OM6	
14	Dacă este cazul, proiectul include măsuri de atenuare la schimbările climatice?	OM1	
15	Proiectul include măsuri de adaptare la schimbările climatice luând în considerare folosirea eficientă a resurselor	OM2	
16	Contribuția intervenției -proiectul are o contribuție pozitivă asupra unuia dintre obiectivele de mediu?	OM.. OM1, OM2, OM3 OM4 OM5 OM6	
17	Autoritatea competentă pentru protecția mediului a emis un document pentru această investiție		
18	Observații si concluzii evaluator		

După parcurgerea listei, evaluatorul va nota cu 1 punct proiectele pentru care s-a răspuns „DA” la elementele menționate. Nu se vor lua în considerare elementele pentru care rezultatul evaluării este „Nu este aplicabil”. În cazul în care s-a răspuns „NU” proiectele vor fi notat cu 0 în grila ETF și vor fi respinse.

Pentru alte proiecte finanțate prin PR Centru P1, **OS 1.1. Dezvoltarea și sporirea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate** respectiv pentru proiectele finanțate prin **OS 1.4. Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat** solicitanții vor integra în cererea de finanțare, secțiunea **Coerența cu politica de**

mediu, măsurile propuse pentru asigurarea durabilității activităților și vor **detalia modul în care proiectul demonstrează conformitatea acestor măsuri cu principiul DNSH** și cele șase obiective de mediu. Asumarea aspectelor se va face și prin Declarația unică.

B. Acțiuni derivate din OS 2.1 Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice

Toate proiectele finanțate prin **OS 2.1. Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră** respectiv proiectele finanțate prin **Acțiunea 3.1 – Eficiență energetică în clădiri rezidențiale** și cele finanțate prin **Acțiunea 3.2 – Eficiență energetică în clădiri publice vor integra în cererea de finanțare, secțiunea Coerența cu politica de mediu și în documentațiile tehnice anexate acesteia, măsurile de atenuare/ măsurile compensatorii care pot preveni, reduce și compensa cât mai mult posibil orice efecte negative semnificative asupra mediului și vor detalia modul în care proiectul demonstrează conformitatea acestor măsuri cu principiul „Do No Significant Harm” (DNSH)** și cele șase obiective de mediu, așa cum acestea sunt definite prin Regulamentul (UE) 852/2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile. De asemenea, solicitantul își va asuma prin **Declarația unică (pct. , alin 10)** să respecte, pe durata pregătirii și implementării proiectului, prevederile legislației europene și naționale în domeniul dezvoltării durabile, inclusiv DNSH.

Prin acțiunile incluse în cadrul acestui OS se are în vedere renovarea moderată și sau aprofundată a fondului construit regional prin creșterea performanței și eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale din Regiunea Centru, utilizarea eficientă a resurselor și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră de la nivel regional fiind propuse intervenții ce au ca scop **îmbunătățirea eficienței energetice și respectiv creșterea performanței energetice a clădirilor rezidențiale și publice din Regiunea Centru** prin reabilitarea energetică a acestor clădiri, creșterea ponderii de surse regenerabile, inclusiv biomasa în consumul de energie al acestor clădiri precum și alte măsuri auxiliare, complementare investiției de bază și care asigură durabilitatea, siguranța în exploatare și funcționalitatea clădirilor după reabilitarea energetică. Suplimentar acestora, proiectele vor include și măsuri soft, de tipul acțiuni de conștientizare adresate consumatorilor/beneficiarilor finali, măsuri ce vizează întărirea capacității administrative a autorităților publice pentru dezvoltarea de proiecte care vizează ”deep renovation” pe eficiență energetică prin dezvoltarea de ghiduri și soluții de bune practici etc

Potrivit Anexei 1 la Regulamentul RDC aceste coduri de intervenție contribuie în proporție de 40% - 100% la îndeplinirea obiectivelor de mediu și obiectivelor legate de schimbările climatice.

Renovarea energetică (moderată sau aprofundată) a fondului locativ regional are o influență global pozitivă obiectivelor de mediu. Investiții într-un program amplu de renovare a clădirilor de la nivel regional, care să contribuie la creșterea eficienței energetice conduc la o îmbunătățire substanțială a performanței energetice a fondului construit regional și la reducerea semnificativă a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES). Intervențiile propuse corespund domeniilor 041, 042 și 045 având o contribuție între 40% -100% la îndeplinirea obiectivelor legate de schimbările climatice. Conform orientărilor tehnice privind aplicarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ”, atunci când o măsură este monitorizată întrucât sprijină 100 % unul dintre cele șase obiective de mediu, se consideră că această măsură este conformă cu principiul DNSH în ceea ce privește obiectivul respectiv. Nu există influențe negative asupra climatului actual și al climatului viitor preconizat, asupra activității în sine sau asupra oamenilor, naturii sau activelor, fiind preconizată îmbunătățirea mediului construit.

Potențialul impact și măsurile necesare pentru prevenirea și combaterea acestora au fost analizate în Raportul de mediu și în studiul de evaluare adecvată elaborate pentru PR Centru.

Investițiile vor fi în concordanță cu criteriile Directivei pentru Energie Regenerabilă (și în cazul revizuirii acesteia) și vor fi în concordanță cu reforma PNRR în ceea ce privește sectorul de încălzire și răcire. Măsurile propuse au în vedere PINESC și planurile privind calitatea aerului. Acestea trebuie să fie în conformitate, în special, cu revizuirea cadrului pentru a asigura durabilitatea și trasabilitatea biomasei pentru a preveni orice impact negativ al utilizării bioenergiei asupra biodiversității și pădurilor, precum și cu diversificarea mixtului energetic în încălzire și răcire exceptând biomasa forestieră. Acestea nu vor aduce efecte negative suplimentare asupra sănătății cauzate de poluarea aerului și trebuie să fie în conformitate cu acțiunile și obiectivele propuse în planurile naționale/regionale/locale de reducere a poluării aerului.

Orice investiție ce are în vedere bioenergia va fi însoțită de măsuri de reducere a emisiilor de poluant atmosferice atunci când biomasa este arsa, conform prevederilor Directivei UE 50/2008.

Pe lângă măsurile incluse în analiza DNSH anexată programului aprobat se vor avea în vedere cu titlu exemplificativ, și măsurile enumerate în compendiul privind Taxonomia la categoria [ACTIVITATI DE RENOVARE A CLĂDIRILOR EXISTENTE](#), disponibil [aici](#)

Pentru toate investițiile realizate se **vor respecta condițiile impuse de acordurile de mediu** emise de autoritatea competentă pentru protecția mediului, iar prin graficele de lucrări/de implementare se vor organiza lucrările astfel încât să nu existe aglomerări mari de utilaje în perimetre mici.

Solicitantul va avea în vedere respectarea principiului DNSH pe toată durata de implementare a proiectului, inclusiv la întocmirea documentațiilor de atribuire a contractelor de achiziție. Modul de aplicare a acestui principiu va fi monitorizat pe toată durata implementării proiectului fiind reflectat în rapoartele de progres (secțiunea 16.7 și secțiunea 16.9)

Verificarea modului în care proiectele propuse respecta principiul DNSH se va face în etapa ETF, constituind criteriu de selecție eliminatoriu. Se vor urmări, fără caracter exhaustiv, măsurile enumerate în lista de verificare de mai jos, care **include o serie de elemente de verificare, iar evaluatorul independent va nota cu DA/NU rezultatul aferent fiecărui element din această listă.**

Listă de verificare aferentă P3, OS 2.1.

nr.crt.	Elemente de verificare avute în vedere de evaluatorul independent	Obiectiv de mediu	Rezultat (Da/Nu/Nu este aplicabil N/A)
1	În proiect clădirea este utilizată pentru extracția, depozitarea, transportul sau producția de combustibili fosili?	OM 1	
2	Există un certificat de performanță energetică elaborat înainte de renovare?	OM1 OM2	
3	Există o estimare a valorilor prevăzute în certificatului de performanță energetică după renovare?	OM1 OM2	

4	În raportul de audit energetic se menționează măsurile propuse de renovare necesare pentru atingerea indicatorilor de eficiență energetică prevăzuți prin proiect?	OM 1 OM2	
5	În raportul de audit energetic se menționează valorile indicatorilor de eficiență energetică prevăzuți a se obține după renovare?	OM 1 OM2	
6	Prin proiect se asigură că materialele de construcție și componentele utilizate la renovarea clădirii nu conțin azbest sau alte substanțe toxice?	OM 5	
10	Prin proiect se au în vedere măsuri privind îmbunătățirea calității aerului interior, prin evitarea utilizării de ceruri și lacuri pentru curățarea suprafețelor?	OM 5	
11	Prin proiect se au în vedere măsuri privind îmbunătățirea calității aerului interior, prin evitarea utilizării de materiale de construcție, ce conțin substanțe precum formaldehida (din placaj), compuși organici volatili cancerigeni și substanțele ignifuge din numeroase materiale sau radonul care provine, atât din soluri, cât și din materialele de construcție?	OM 5	
12	Prin proiect se au în vedere măsuri privind îmbunătățirea calității aerului interior, prin reducerea concentrației de radon care provine, atât din soluri, cât și din materialele de construcție?	OM 5	
13	Prin proiect se asigură utilizarea materialelor de construcții care conduc la reducerea zgomotului, a prafului și a emisiilor poluante în timpul lucrărilor de renovare?	OM 5	
14	Prin proiect se asigură reduceri ale emisiilor în aer și la o îmbunătățire ulterioară a sănătății publice prin creșterea performanței de izolare termică a anvelopei clădirilor și înlocuirea sistemelor de încălzire?	OM 5	
15	Prin proiect se are în vedere optimizarea sistemelor tehnice din clădirile renovate pentru a oferi confort termic ocupanților chiar și în temperaturile extreme respective?	OM1 OM2	
17	Prin proiect se asigură un nivel ridicat de etanșeitate la aer a clădirii, prin aplicarea de tehnologii adecvate de reducere a permeabilității la aer a elementelor de anvelopă opace și asigurarea continuității stratului etanș la nivelul anvelopei clădirii și montarea corespunzătoare a tâmplăriei termoizolante?	OM1 OM2	
18	Prin proiect sunt prevăzute măsuri adecvate de gestionare și management al deșeurilor provenite din activități de construcție și demolări și generate pe șantier să fie pregătite pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare?	OM4	
20	Proiectul are efecte negative previzibile asupra utilizării durabile și protejării resurselor de apă și a celor marine ori impact asupra acestor resurse, luând în considerare atât efectele directe cât și pe cele indirecte, de pe parcursul duratei de viață a investițiilor? Dacă DA sunt incluse măsuri de compensare/atenuare a acestor efecte?	OM3	
21	Amplasarea proiectului este în afara sau în apropierea zonelor sensibile din punctul de vedere al biodiversității (rețeaua de arii protejate Natura 2000, siturile naturale înscrise pe Lista patrimoniului mondial UNESCO și principalele zone de biodiversitate, precum și alte zone protejate etc)?	OM6	
22	Dacă este cazul, proiectul include măsuri de atenuare la schimbările climatice?	OM1	
23	Proiectul include măsuri de adaptare la schimbările climatice luând în considerare folosirea eficientă a resurselor	OM2	

24	Proiectul are o contribuție pozitivă asupra unuia dintre obiectivele de mediu? la obiectivele de mediu	OM....	
26	Autoritatea competentă pentru protecția mediului a emis un document pentru această investiție	OM1, OM2, OM3 OM4 OM5 OM6	
	Observații si concluzii evaluator		

După parcurgerea listei, evaluatorul va nota cu 1 punct proiectele pentru care s-a răspuns „DA” la elementele menționate. Nu se vor lua în considerare elementele pentru care rezultatul evaluării este „Nu este aplicabil”. În cazul în care s-a răspuns „NU” proiectele vor fi notat cu 0 în grila ETF și vor fi respinse.

Toate proiectele finanțate prin **OS 2.7. Intensificare acțiunilor de protecție și conservare a naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare** respectiv proiectele finanțate prin **Acțiunea 3.3 – Investiții în infrastructură verde și albastră în mediul urban regional - municipii și cele finanțate prin Acțiunea 3.4 – Investiții în infrastructură verde și albastră în mediul urban regional – orașe vor integra în cererea de finanțare, secțiune Coerența cu politica de mediu**, măsurile propuse și vor detalia modul în care proiectul demonstrează conformitatea acestor măsuri cu principiul DNSH și cele șase obiective de mediu. Conformitatea proiectului cu principiul DNSH va fi asumat și **Declarația unică**.

Așa cum s-a menționat și mai sus, verificarea modului în care proiectele propuse respecta principiul DNSH se va face în etapa ETF, constituind criteriu eliminatoriu în această etapă, evaluatori independenți vor analiza măsurile identificate pentru asigurarea conformității cu principiul DNSH și dacă proiectele demonstrează că activitățile propuse sunt durabile din punct de vedere al mediului și că respectă principiul A nu prejudicia în mod semnificativ (DNSH).

C. Acțiuni derivate din OS 3.2 Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice

Toate proiectele finanțate prin **OS 3.2 Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere** respectiv proiectele finanțate prin **Acțiunea 5.1 – Investiții în modernizarea infrastructurii rutiere de importanță regională pentru asigurarea conectivității la rețeaua TEN -T și cele finanțate prin Acțiunea 5.2 – Decongestionarea și fluidizarea traficului în zonele de acces în municipiile reședință de județ vor integra în cererea de finanțare, secțiunea Coerența cu politica de mediu și în documentațiile tehnice anexate acesteia, măsurile de atenuare/ măsurile compensatorii care pot preveni, reduce și compensa cât mai mult posibil orice efecte negative semnificative asupra mediului și vor detalia modul în care proiectul demonstrează conformitatea acestor măsuri cu principiul DNSH și cele șase obiective de mediu**, așa cum acestea sunt definite prin Regulamentul (UE) 852/2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile. De asemenea, solicitantul își va asuma prin **Declarația unică (pct. C, alin 10)** să

respecte, pe durata pregătirii și implementării proiectului, prevederile legislației europene și naționale în domeniul dezvoltării durabile, inclusiv DNSH.

Prin aceste acțiuni se are în vedere modernizarea și extinderea rețelei de drumuri județene (inclusiv centuri ocolitoare cu statut de drum județean) care asigură conectivitatea directă sau indirectă cu rețeaua TEN-T, inclusiv lucrări de artă, măsuri de siguranță rutieră și ecologice, modernizarea/reabilitarea zonelor pietonale din interiorul localităților și construirea de piste de biciclete, lucrări efectuate în baza unei prioritizări regionale, respectiv acțiuni corespunzătoare codului de intervenție 093 Alte drumuri reconstruite sau modernizate (autostrăzi, drumuri naționale, regionale sau locale și acțiuni de decongestionare a traficului, care sunt prioritizate în cadrul PMUD-urilor, corespunzătoare codului de intervenție 090 Alte drumuri de acces naționale, regionale și locale nou construite sau reabilite. Potrivit Anexei 1 la Regulamentul RDC acest coduri de intervenție contribuie în proporție de 0% la îndeplinirea obiectivelor de mediu și de 0% obiectivelor legate de schimbările climatice.

Având în vedere ca pentru investițiile incluse în codul de intervenție 093, sunt cunoscute amplasamentele, iar pentru categoria de investiții incluse în codul 090 se au în vedere locații amplasate în ZUF, în urma analizei și ținând seama atât de efectele directe, cât și de cele primare indirecte pe întreaga durată a ciclului de viață, raportul de mediu anexat programului considera impactul acestor acțiuni asupra mediului ca fiind previzibil și limitat în timp.

Prin proiectele finanțate se vor încuraja măsurile de instalare a perdelelor forestiere, fapt care contribuie la măsurile de evitare a impactului schimbărilor climatice a proiectelor de drum în linie cu prevederile art. 10 din Regulamentul 852/2020. Referitor la acțiunile compensatorii pentru neutralizarea emisiilor de CO₂, la realizarea proiectelor se va avea în vedere capturarea emisiilor de carbon prin evitarea despăduririlor și recomandarea de împădurire a suprafețelor de teren din spațiul de siguranță.

Pentru toate investițiile realizate se **vor respecta condițiile impuse de acordurile de mediu emise de autoritatea competentă** pentru protecția mediului, iar prin graficele de lucrări/de implementare se vor organiza lucrările astfel încât să nu existe aglomerări mari de utilaje în perimetre mici. Emisiile de poluanți (gaze și pulberi) rezultate pe perioada construcției/reabilitării drumurilor nu vor genera un impact semnificativ asupra calității aerului, dacă utilajele vor funcționa conform normelor în vigoare și ordinii lucrărilor propuse de proiectant. Astfel, emisiile de noxe rezultate din activitatea de construcție/reabilitare/modernizare a drumurilor, se vor situa sub valorile maxime admisibile ale Ordinului 462/1993 cu modificările și completările ulterioare. În aceste condiții, impactul asupra aerului se va situa în limite admise.

Având în vedere specificul proiectelor (modernizare/reabilitare drumuri), obținerea acordului de mediu va fi condiționată de parcurgerea procedurii EIA (evaluarea impactului asupra mediului), o analiză efectuată conform Directivei 52/2014 transpusă în legislația națională prin Legea nr.292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului. Această evaluare se face de un specialist de mediu, acreditat de Ministerul Mediului și are ca rezultat un studiul de impact ce include o serie de măsuri de atenuare a efectelor asupra mediului. Conform metodologiei de realizare a impactului asupra mediului, analiza de vulnerabilități climatice se va realiza pentru toate proiectele. Analiza de vulnerabilități climatice evaluează riscurile la care proiectele de drumuri se expun în condițiile existente și viitoare de climă iar în funcție de gradul de expunere se propun măsuri de adaptare. În funcție de specificul proiectului, specialistul va propune diverse măsuri de atenuare și de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor, specificul

climatic al zonei, comportamentul infrastructurii în contextul utilizării acesteia, posibilitatea plantării de perdele forestiere, execuția pereților din piloni pentru limitarea amprizei etc.

Solicitantul va avea în vedere respectarea principiului DNSH pe toată durata de implementare a proiectului, inclusiv la întocmirea documentațiilor de atribuire a contractelor de achiziție. Modul de aplicare a acestui principiu va fi monitorizat pe toată durata implementării proiectului fiind reflectat în rapoartele de progres (secțiunea 16.7 și secțiunea 16.9)

Verificarea modului în care proiectele propuse respecta principiul DNSH se va face în etapa ETF, constituind criteriu de selecție eliminatoriu. Se vor urmări, fără caracter exhaustiv, măsurile enumerate în lista de verificare de mai jos, care **include o serie de elemente de verificare, iar evaluatorul independent va nota cu DA/NU rezultatul aferent fiecărui element din această listă.**

Listă de verificare aferentă P5, OS 3.2

nr.crt.	Elemente de verificare avute în vedere de evaluatorul independent	Obiectiv de mediu	Rezultat (Da/Nu/Nu este aplicabil N/A)
1	Proiectul include o evaluare a impactului asupra mediului elaborată conform Legii nr.292/2018 și o analiza de vulnerabilități climatice?	OM1	
2	Proiectul include măsuri compensatorii pentru neutralizarea emisiilor de CO ₂ , la realizarea proiectelor se va avea în vedere capturarea emisiilor de carbon prin evitarea despăduririlor și recomandarea de împădurire de-a lungul autostrăzilor a suprafețelor de teren din spațiul de siguranță	OM1 OM2	
3	In funcție de specific, proiectul include măsuri de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor: <ul style="list-style-type: none"> - utilizarea unor soluții tehnice care să permită adaptarea la temperaturile maxime actuale; - proiectarea infrastructurii pentru colectarea apelor pluviale; - măsuri de adaptare în conformitate cu specificul climatic al zonei; - straturi de acoperire rezistente la fluctuațiile de temperatură, rosturi de dilatație rezistente la fluctuațiile de temperatură; - dimensionarea șanțurilor, rigolelor și cazurilor prevăzute, ce trebuie să preia apele pluviale și să le canalizeze către podețe și poduri a fost realizată astfel încât să asigure o drenare eficientă a caii de rulare în scopul evitării producerii inundațiilor; - monitorizarea constantă a comportamentului infrastructurii în contextul utilizării acesteia; - se va organiza sistemul de informare și control asupra stării drumurilor și modul de pregătire și acționare pe timp de iarnă respectând prevederile normativelor în vigoare; - acoperirea terasamentelor cu material textil și vegetație; - execuția pereților din piloni de beton armat pentru limitarea amprizei; - realizarea de perdele forestiere în zonele expuse 	OM2	
4	Proiectul include măsuri de impun măsuri de minimizare la sursă a deșeurilor generate și colectare selectivă a deșeurilor rezultate din activitatea de reabilitare/construcții și demolări, monitorizarea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor în acest domeniu, conform cerințelor legislației europene?	OM4	

5	Prin proiect se asigură, în toate etapele de construcție și utilizare, o gestiune corespunzătoare a deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 (Directiva 2008/98/CE privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive) și respectiv Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare.	OM4	
6	Prin proiect se are în vedere ca 70 % (în greutate) din deșeurile nepericuloase provenite din activități de construcție și demolări și generate pe șantier să fie pregătite pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare?	OM 4	
20	Proiectul are efecte negative previzibile asupra utilizării durabile și protejării resurselor de apă și a celor marine ori impact asupra acestor resurse, luând în considerare atât efectele directe cât și pe cele indirecte, de pe parcursul duratei de viață a investițiilor? Dacă DA sunt incluse măsuri de compensare/atenuare a acestor efecte?	OM5	
21	Amplasarea proiectului este în afara sau în apropierea zonelor sensibile din punctul de vedere al biodiversității (rețeaua de arii protejate Natura 2000, siturile naturale înscrise pe Lista patrimoniului mondial UNESCO și principalele zone de biodiversitate, precum și alte zone protejate etc)? In cazul in care amplasamentul vizează o zonă protejată, solicitantul a parcurs procedura de evaluare adecvată conform prevederilor în vigoare (Legea 292/2018, cu modificările și completările ulterioare), iar proiectul include măsuri pentru conservarea faunei și florei?	OM6	
22	Proiectul include măsuri de atenuare și de adaptare la schimbările climatice, luând în considerare folosirea eficientă a resurselor, specificul climatic al zonei, comportamentul infrastructurii în contextul utilizării acesteia, posibilitatea plantării de perdele forestiere, execuția pereților din piloni pentru limitarea amprize	OM1 OM2	
24	Proiectul are o contribuție pozitivă asupra unuia dintre obiectivele de mediu?	OM..	
25	Dacă este cazul, proiectul include măsuri privind imunizarea la schimbările climatice?	OM..	
26	Autoritatea competentă pentru protecția mediului a emis un document pentru această investiție	OM1, OM2, OM3 OM4 OM5 OM6	
	Observații si concluzii evaluator		

După parcurgerea listei, evaluatorul va nota cu 1 punct proiectele pentru care s-a răspuns „DA” la elementele menționate. Nu se vor lua în considerare elementele pentru care rezultatul evaluării este „Nu este aplicabil”. În cazul în care s-a răspuns „NU” proiectele vor fi notat cu 0 în grila ETF și vor fi respinse.

D. Acțiuni derivate din OS 4.2 Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice

Prin aceste acțiuni se are în vedere susținerea comunităților locale pentru asigurarea accesului egal al copiilor și elevilor la infrastructura și serviciile de îngrijire și educație oferite în unitățile de învățământ de la toate nivelurile din Regiunea Centru, inclusiv prin accesibilizarea infrastructurii. Prioritatea vizează trei operațiuni principale:

Operațiunea 1 Creșterea gradului de participare la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu

Tipuri de intervenții:

- intervenții în construirea, extinderea, modernizarea renovarea energetică și dotarea unităților de învățământ, laboratoarelor școlare, atelierelor, echipamente digitale pentru elevi și profesori : spații educaționale, spații de recreere, (săli de sport, terenuri de sport) dar și spații de cazare, cantine școlare, mijloace de transport care să faciliteze accesul elevilor din mediul rural și comunități defavorizate la educație etc

Aceste acțiuni au rezultat din selectarea codului de intervenție 121 - Infrastructuri pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari și a codului de intervenție 122 - Infrastructuri pentru învățământul primar și secundar.

Potrivit Anexei 1 la Regulamentul RDC aceste coduri de intervenție contribuie în proporție de 0% la îndeplinirea obiectivelor de mediu și de 0% obiectivelor legate de schimbările climatice. De asemenea, aceste acțiuni vor include și codul de intervenție 045 – Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică *care contribuie cu 100% la schimbări climatice și 40% la obiectivele de mediu.*

Operațiunea 2 Creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic (ÎPT)

În cazul acestor intervenții se are în vedere creșterea participării la ÎPT, obiectiv asumat la nivel național și regional prin PRAI Centru 2016/2025 atât prin investiții în crearea unor medii de învățare mai atractive, cu tehnologii și echipamente moderne, dar și prin facilitarea accesului elevilor din mediul rural/alte localități la unitățile de învățământ prioritare sunt investițiile în unitățile de învățământ care formează sau dezvoltă/introduc calificări în domenii cerute pe piața muncii, și dezvoltă parteneriate solide cu mediul de afaceri.

Tipuri de intervenții:

- Intervenții în modernizare/extindere/construcție/reabilitare infrastructurii educaționale și dotarea cu echipamente didactice pentru practica elevilor, dotarea laboratoarelor, bibliotecilor, sălilor și terenurilor de sport, cămine, cantine inclusiv renovarea energetică moderată, adaptarea infrastructurii pentru accesul elevilor cu deficiențe/ nevoi speciale, mijloace de transport pentru facilitarea accesului la educație al grupurilor dezavantajate
- Alte activități care contribuie la creșterea calității educației și a competențelor pentru piața muncii: formarea profesorilor, a maiștrilor, programe comune de formare cu angajatorii, digitalizarea etc

Aceste acțiuni au rezultat din selectarea codului de intervenție 124 - Infrastructuri pentru educație și formare profesională și pentru educația adulților.

Potrivit Anexei 1 la Regulamentul RDC acest cod de intervenție contribuie în proporție de 0% la îndeplinirea obiectivelor de mediu și de 0% obiectivelor legate de schimbările climatice. *De asemenea, aceste acțiuni vor include și codul de intervenție 045 – Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică care contribuie cu 100% la schimbări climatice și 40% la obiectivele de mediu.*

Operațiunea 3 Creșterea relevanței învățământului terțiar

Tipuri de intervenții:

- intervenții în construirea/reabilitarea/renovarea energetică/modernizarea și dotarea spațiilor educaționale care contribuie la îmbunătățirea calității formării și a competențelor.

crearea condițiilor pentru atragerea de noi studenți: spații de cazare și alte facilități, accesibilizarea infrastructurii pentru persoanele cu dizabilități, măsuri de incluziune în educație a elevilor cu CES etc

Domeniul de intervenție vizat de această acțiune este 123 - infrastructuri pentru învățământul terțiar.

Potrivit Anexei 1 la Regulamentul RDC acest cod de intervenție contribuie în proporție de 0% la îndeplinirea obiectivelor de mediu și de 0% obiectivelor legate de schimbările climatice. De asemenea, aceste acțiuni vor include și codul de intervenție 045 – Renovarea în vederea creșterii eficienței energetice sau măsuri de eficiență energetică legate de infrastructurile publice, proiecte demonstrative și măsuri de sprijin care respectă criteriile de eficiență energetică *care contribuie cu 100% la schimbări climatice și 40% la obiectivele de mediu.*

Măsurile propuse vor avea în vedere prevederile strategiilor și planurilor naționale privind calitatea aerului și aerului (proiectele vor avea în vedere PINESC și planurile privind calitatea aerului). Toate investițiile ce vizează utilizarea RES, vor fi în concordanță cu prevederile Directivei pentru Energie Regenerabilă (și în cazul revizuirii acesteia) și vor fi în concordanță cu reforma PNRR în ceea ce privește sectorul de încălzire și răcire. Acestea trebuie să fie în conformitate, în special, cu revizuirea cadrului pentru a asigura durabilitatea și trasabilitatea biomasei pentru a preveni orice impact negativ al utilizării bioenergiei asupra biodiversității și pădurilor, precum și cu diversificarea mixtului energetic în încălzire și răcire exceptând biomasa forestieră. Acestea nu vor aduce efecte negative suplimentare asupra sănătății cauzate de poluarea aerului și trebuie să fie conformitate cu acțiunile și obiectivele propuse în planurile naționale/regionale/locale de reducere a poluării aerului. Orice investiție ce are în vedere bioenergia va fi însoțită de măsuri de reducere a emisiilor de poluant atmosferice atunci când biomasa este arsa, conform prevederilor Directivei UE 50/2008.

Proiectele ce vor viza renovarea clădirilor vor avea în vedere măsurile propuse în analiza DNSH anexată programului aprobat (titlu exemplificativ) și măsurile enumerate de Comisia Europeană [aici](#)
Proiectele ce vor viza construcția unor clădiri noi vor avea în vedere măsurile propuse în analiza DNSH anexată programului aprobat (titlu exemplificativ) și măsurile enumerate de Comisia Europeană [aici](#)

Lista de verificare propusă va include o serie de elemente de verificare, iar evaluatorul independent va nota cu DA/NU rezultatul aferent fiecărui element din această listă. După parcurgerea listei, evaluatorul va nota cu 1 punct proiectele pentru care s-a răspuns „DA” la elementele menționate. Nu se vor lua în considerare elementele pentru care rezultatul evaluării este „Nu este aplicabil”

nr.crt.	Elemente de verificare avute în vedere de evaluatorul independent	Obiectiv de mediu	Rezultat (Da/Nu/Nu este aplicabil N/A)
1.	În cadrul proiectelor ce presupun construcția/modernizarea de infrastructuri se au în vedere în vedere măsuri de îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor prin respectarea Directivei (EU) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei (EU) 2010/31 privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei (EU) 2012/27 privind eficiența energetică?	OM 1	
2.	(după caz) Proiectul prevede utilizarea de materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic sau alte măsuri similare ce asigură implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES?	OM1	
3.	(după caz) Activitățile de dotare includ echipamente conforme cu cerințele privind energia așa cum sunt acestea prevăzute de Directiva (EC) 2009/125 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic?	OM1 OM2	
4.	Investițiile realizate au în vedere cele mai bune practici cu privire la eficiența energetică a echipamentelor utilizate și managementul energiei, încurajându-se asigurarea utilităților (energie electrică, agent termic pentru uz menajer) din surse regenerabile?	OM 1 OM2	
5.	Prin proiect se are în vedere instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei: surse regenerabile de energie, în scopul reducerii consumurilor energetice din surse convenționale și a emisiilor de gaze cu efect de seră?	OM1 OM2	
6.	În cazul reabilitării energetice a unei clădiri, există un certificat de performanță energetică elaborat înainte de renovare? În raportul de audit energetic se menționează măsurile propuse de renovare necesare pentru atingerea indicatorilor de eficiență energetică prevăzuți prin proiect?	OM 1 OM2	
7.	Prin proiect se asigură că materialele de construcție și componentele utilizate la renovarea clădirii nu conțin azbest și nici substanțe care prezintă motive de îngrijorare deosebită?	OM 5	
8.	Prin proiect se au în vedere măsuri privind îmbunătățirea calității aerului interior? De exemplu, prin reducerea concentrației de radon, evitarea utilizării de materiale de construcție, ce conțin substanțe precum formaldehida (din placaj), compuși organici volatili cancerigeni	OM 5	
9.	Prin proiect se asigură utilizarea materialelor de construcții care conduc la reducerea zgomotului, a prafului și a emisiilor poluante în timpul lucrărilor de renovare?	OM 5	
10.	Prin proiect se asigură reduceri semnificative ale emisiilor în aer și la o îmbunătățire ulterioară a sănătății publice prin creșterea performanței de izolare termică a anvelopei clădirilor și înlocuirea sistemelor de încălzire?	OM 5	
11.	Prin proiect se are în vedere optimizarea sistemelor tehnice pentru a oferi confort termic ocupanților chiar și în temperaturile extreme respective?	OM 1 OM2	
12.	Proiectul include măsuri de impun măsuri de minimizare la sursă a deșeurilor generate și colectare selectivă a deșeurilor rezultate din activitatea de	OM4	

	reabilitare/construcții și demolări, monitorizarea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor în acest domeniu, conform cerințelor legislației europene?		
13.	Proiectul are efecte negative previzibile asupra utilizării durabile și protejării resurselor de apă și a celor marine ori impact asupra acestor resurse, luând în considerare atât efectele directe cât și pe cele indirecte, de pe parcursul duratei de viață a investițiilor? Dacă DA sunt incluse măsuri de compensare/atenuare a acestor efecte?	OM5	
14.	Amplasarea proiectului este în afara sau în apropierea zonelor sensibile din punctul de vedere al biodiversității (rețeaua de arii protejate Natura 2000, siturile naturale înscrise pe Lista patrimoniului mondial UNESCO și principalele zone de biodiversitate, precum și alte zone protejate etc)?	OM6	
15.	Dacă este cazul, proiectul include măsuri de atenuare la schimbările climatice?	OM1	
16.	Dacă este cazul, proiectul include măsuri de adaptare la schimbările climatice luând în considerare folosirea eficientă a resurselor	OM2	
17.	Proiectul are o contribuție pozitivă asupra unuia dintre obiectivele de mediu?	OM..	
18.	Autoritatea competentă pentru protecția mediului a emis un document pentru această investiție	OM1, OM2, OM3 OM4 OM5 OM6	
	<p align="center">Observații si concluzii evaluator</p> <p align="center">.....</p> <p align="center">.....</p>		

E. Acțiuni derivate din OS 4.6 Creșterea rolului culturii și turismului durabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială, măsurile propuse pentru conformitatea cu principiul DNSH și definirea criteriilor DNSH specifice

Toate proiectele finanțate prin **OS 4.6. Creșterea rolului culturii și al turismului sustenabil în dezvoltarea economică, incluziunea socială și inovarea socială** respectiv proiectele finanțate prin **Acțiunea 7.1.1** Intervenții în conservarea, protecția și valorificarea durabilă a siturilor /monumentelor de patrimoniu cultural UNESCO și de clasă A, **Acțiunea 7.1.2.**Intervenții destinate protejării și valorificarea în scop turistic a patrimoniului natural și a resurselor balneare și **Acțiunea 7.2.**Creșterea incluziunii sociale a copiilor și tinerilor prin dezvoltarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice adresate lor **vor integra în cererea de finanțare**, secțiunea **Coerența cu politica de mediu și în documentațiile tehnice anexate acesteia**, măsurile de atenuare/ măsurile compensatorii care pot preveni, reduce și compensa cât mai mult posibil orice efecte negative semnificative asupra mediului și vor detalia modul în care proiectul demonstrează conformitatea acestor măsuri cu principiul DNSH și cele șase obiective de mediu, așa cum acestea sunt definite prin Regulamentul (UE) 852/2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile. De asemenea, solicitantul își va asuma prin **Declarația unică (pct.C , alin 10)** să respecte, pe durata pregătirii și implementării proiectului, prevederile legislației europene și naționale în domeniul dezvoltării durabile, inclusiv DNSH.

Prin acțiunile incluse în acest OS se au în vedere:

- Intervenții în **conservarea, protecția și valorificarea durabilă a siturilor incluse în patrimoniul cultural UNESCO și de clasă A**. Acestea vizează restaurarea/reabilitarea/consolidarea, conservarea și punerea în valoare a obiectivului de patrimoniu și a elementelor ansamblului sitului UNESCO sau al monumentului de clasă A. Complementar acestora, intervențiile pot viza elemente specifice pentru promovarea diversității culturale, facilitarea accesului la cultură, stimularea capacității comunității în contextul inițiativelor culturale, modele inovatoare de implicare a comunității și de gestionare sau inovare socială, urmărind un impact pozitiv asupra comunităților locale. După caz, intervențiile pot sprijini integrarea comunităților defavorizate și ocuparea forței de muncă a persoanelor din medii vulnerabile. Valorile fundamentale ale Noului Bauhaus European, corelând sustenabilitatea cu estetica și incluziunea în vederea operaționalizării Pactului Verde European, sunt elementul de context pentru intervențiile vizând patrimoniul cultural.
- Intervenții destinate **protejării și valorificării în scop turistic a patrimoniului natural și a resurselor balneare**. Fără a enumera exhaustiv, acestea includ: amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică și creare/modernizare infrastructuri conexe; dezvoltarea infrastructurii publice la scară mică pentru valorificarea atracțiilor turistice (amenajarea trasee turistice marcate; trasee de tip via ferrata; amenajare puncte de observare, etc.); construire/reabilitare și dotare de adăposturi și refugii turistice pentru situații de urgență, construirea/reabilitarea și dotarea bazelor Salvamont; amenajarea de trasee ciclabile, realizate din materiale prietenoase cu mediul. **Complementar** intervențiilor de mai sus, proiectele vor integra și activități de promovare turistică, inclusiv prin utilizarea instrumentelor digitale. Intervențiile propuse se vor corela cu strategii relevante.
- Intervenții în **infrastructura centrelor de agrement/tabere școlare**, vizând atât spațiile de cazare și de pregătire și servire a mesei cât și infrastructura pentru activități educaționale și de recreere (terenuri de sport, alte spații pentru activități sportive, recreative, educative etc).

Acțiunile prevăzute în cadrul acestei operațiuni au derivate din codurile de intervenție 165 - Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice și 166 - Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale. Potrivit Anexei 1 la Regulamentul RDC acestea contribuie în proporție de 0% la îndeplinirea obiectivelor de mediu și de 0% obiectivelor legate de schimbările climatice.

Se are în vedere finanțarea unor proiecte pentru care s-au parcurs etapele necesare evaluării de mediu și pentru care autoritatea competentă de mediu a emis decizii/acorduri de mediu, iar proiectele propuse la finanțare corespund recomandărilor strategiilor și planurilor naționale, județene și după caz locale privind calitatea apelor și aerului, solului și sănătății umane și care prin specificul lor contribuie la dezvoltarea durabilă a comunităților, asigură punerea în valoare a potențialului lor turistic natural și cultural. Se vor finanța proiecte care prin natura lor, nu au un impact semnificativ negativ asupra celor 6 obiective de mediu.

Proiectele ce vor viza renovarea clădirilor vor avea în vedere măsurile propuse în analiza DNSH anexată programului aprobat (titlu exemplificativ) și măsurile enumerate de Comisia Europeană [aici](#)
Proiectele ce vor viza construcția unor clădiri noi vor avea în vedere măsurile propuse în analiza DNSH anexată programului aprobat (titlu exemplificativ) și măsurile enumerate de Comisia Europeană [aici](#)

De asemenea se va consulta [EU Taxonomy Compass](#)

Dacă acțiunile propuse se vor derula în arii naturale protejate de interes național sau comunitar (inclusiv rețeaua de arii protejate Natura 2000, siturile înscrise pe Lista patrimoniului mondial UNESCO și principalele zone de biodiversitate, precum și alte zone protejate), beneficiarul/solicitantul trebuie să demonstreze prin documente justificative (avize/autorizații) respectarea cerințelor de mediu specifice investiției derulate în perimetrul ariilor protejate și trebuie să facă dovada că a obținut toate aprobările autorităților competente de mediu pentru derularea acestor investiții.

Solicitantul va avea în vedere respectarea principiului DNSH pe toată durata de implementare a proiectului, inclusiv la întocmirea documentațiilor de atribuire a contractelor de achiziție. Modul de aplicare a acestui principiu va fi monitorizat pe toată durata implementării proiectului fiind reflectat în rapoartele de progres (secțiunea 16.7 și secțiunea 16.9)

Verificarea modului în care proiectele propuse respecta principiul DNSH se va face în etapa ETF, constituind criteriu de selecție eliminatoriu. Se vor urmări, fără caracter exhaustiv, măsurile enumerate în lista de verificare de mai jos, care **include o serie de elemente de verificare, iar evaluatorul independent va nota cu DA/NU rezultatul aferent fiecărui element din această listă.**

Listă de verificare aferentă P7, OS 4.6

nr.crt.	Elemente de verificare avute în vedere de evaluatorul independent	Obiectiv de mediu	Rezultat (Da/Nu/NU este aplicabil N/A)
1	În cadrul proiectelor ce presupun construcția/modernizarea de infrastructuri se au în vedere în vedere măsuri de îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor prin respectarea Directivei (EU) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei (EU) 2010/31 privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei (EU) 2012/27 privind eficiența energetică?	OM 1	
2	Acolo unde investițiile presupun reabilitare de clădiri, se are în vedere utilizarea de materiale, termosisteme și echipamente cu impact scăzut asupra mediului ?	OM1	
2	(după caz) Proiectul prevede utilizarea de materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic sau alte măsuri similare ce asigură implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES?	OM1	
3	(după caz) Activitățile de dotare includ echipamente conforme cu cerințele privind energia așa cum sunt acestea prevăzute de Directiva (EC) 2009/125 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic?	OM1 OM2	
4	(După caz) Investițiile realizate au în vedere cele mai bune practici cu privire la eficiența energetică a echipamentelor utilizate și managementul energiei, încurajându-se asigurarea utilităților (energie electrică, agent termic pentru uz menajer) din surse regenerabile?	OM 1 OM2	
5	(după caz) Prin proiect se au în vedere măsuri de creștere a eficienței energetice, în condiții de eficiență energetică,?	OM1 OM2	
6	În cazul investițiilor ce vizează realizarea infrastructurii de rulare pentru biciclete, amplasarea infrastructurii are în vedere vulnerabilitățile zonei din punct de vedere al condițiilor de mediu/climatice, iar soluțiile tehnice selectate țin cont de aceste aspecte?	OM2	
7	În cazul reabilitării energetice a unei clădiri, există un certificat de performanță energetică elaborat înainte de renovare?	OM 1 OM2	

8	Proiectul include măsuri de impun măsuri de minimizare la sursă a deșeurilor generate și colectare selectivă a deșeurilor rezultate din activitatea de reabilitare/construcții și demolări, monitorizarea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor în acest domeniu, conform cerințelor legislației europene?	OM4	
9	Prin proiect se asigură, în toate etapele de construcție și utilizare, o gestiune corespunzătoare a deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 (Directiva 2008/98/CE privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive) și respectiv Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare.	OM4	
10	Prin proiect se asigură că materialele de construcție și componentele utilizate la renovarea clădirii nu conțin azbest și nici substanțe care prezintă motive de îngrijorare deosebită?	OM 5	
11	Prin proiect se asigură utilizarea produselor de construcții non-toxice?	OM 5	
14	Prin proiect se au în vedere măsuri privind îmbunătățirea calității aerului interior, prin evitarea utilizării de ceruri și lacuri pentru curățarea suprafețelor?	OM 5	
15	Prin proiect se au în vedere măsuri privind îmbunătățirea calității aerului interior, prin evitarea utilizării de materiale de construcție, ce conțin substanțe precum formaldehida (din placaj), compuși organici volatili cancerigeni și substanțele ignifuge din numeroase materiale sau radonul care provine, atât din soluri, cât și din materialele de construcție?	OM 5	
16	Prin proiect se asigură utilizarea materialelor de construcții care conduc la reducerea zgomotului, a prafului și a emisiilor poluante în timpul lucrărilor de renovare?	OM 5	
17	Prin proiect, în cazul reabilitării energetice a unei clădiri, se asigură un nivel ridicat de etanșeitate la aer a clădirii, prin aplicarea de tehnologii adecvate de reducere a permeabilității la aer a elementelor de anvelopă opace și asigurarea continuității stratului etanș la nivelul anvelopei clădirii și montarea corespunzătoare a tâmplăriei termoizolante?	OM 1 OM2	
18	Prin proiect se are în vedere ca 70 % (în greutate) din deșeurile nepericuloase provenite din activități de construcție și demolări și generate pe șantier să fie pregătite pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare?	OM 4	
19	Proiectul are efecte negative previzibile asupra utilizării durabile și protejării resurselor de apă și a celor marine ori impact asupra acestor resurse, luând în considerare atât efectele directe cât și pe cele indirecte, de pe parcursul duratei de viață a investițiilor? Dacă DA sunt incluse măsuri de compensare/atenuare a acestor efecte?	OM5	
20	Amplasarea proiectului este în afara sau în apropierea zonelor sensibile din punctul de vedere al biodiversității (rețeaua de arii protejate Natura 2000, siturile naturale înscrise pe Lista patrimoniului mondial UNESCO și principalele zone de biodiversitate, precum și alte zone protejate etc)? Dacă DA, au fost obținutele avizele necesare pentru implementarea acestuia și după caz s-a efectuat o analiză a efectelor asupra biodiversității (studiu de evaluare adecvată sau alte analize conform Directivelor Păsări și Habitate (directiva 43/ 2009/147/EC și directiva 92/43/EEC), iar în baza concluziilor obținute au fost propuse măsuri de atenuare?	OM6	
21	Dacă este cazul, proiectul include măsuri de atenuare la schimbările climatice?	OM1	

22	Dacă este cazul, proiectul include măsuri de adaptare la schimbările climatice luând în considerare folosirea eficientă a resurselor	OM2	
23	Proiectul are o contribuție pozitivă asupra unuia dintre obiectivele de mediu?	OM..	
25	Autoritatea competentă pentru protecția mediului a emis un document pentru această investiție	OM1, OM2, OM3 OM4 OM5 OM6	
<p align="center">Observații și concluzii evaluator</p> <p align="center">.....</p> <p align="center">.....</p>			

După parcurgerea listei, evaluatorul va nota cu 1 punct proiectele pentru care s-a răspuns „DA” la elementele menționate. Nu se vor lua în considerare elementele pentru care rezultatul evaluării este „Nu este aplicabil”. În cazul în care s-a răspuns „NU” proiectele vor fi notat cu 0 în grila ETF și vor fi respinse.

F. Acțiuni derivate din OS 5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane

Toate proiectele finanțate prin **OS 5.1. Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului sustenabil și a securității în zonele urbane** respectiv proiectele finanțate prin **Acțiunea 8.1 Dezvoltare urbană integrată prin regenerarea spațiilor publice, punerea în valoare a patrimoniului, infrastructurii culturale și a potențialului turistic din municipiile Regiunii Centru și Acțiunea 8.2. Dezvoltare urbană integrată prin regenerarea spațiilor publice, punerea în valoare a patrimoniului, infrastructurii culturale și a potențialului turistic din orașele Regiunii Centru** vor integra în cererea de finanțare, secțiunea **Coerența cu politica de mediu și în documentațiile tehnice anexate acesteia, măsurile de atenuare/ măsurile compensatorii care pot preveni, reduce și compensa cât mai mult posibil orice efecte negative semnificative asupra mediului și vor detalia modul în care proiectul demonstrează conformitatea acestor măsuri cu principiul DNSH** și cele șase obiective de mediu, așa cum acestea sunt definite prin Regulamentul (UE) 852/2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile. De asemenea, solicitantul își va asuma prin **Declarația unică (pct.C , alin 10)** să respecte, pe durata pregătirii și implementării proiectului, prevederile legislației europene și naționale în domeniul dezvoltării durabile, inclusiv DNSH.

Această prioritate are în vedere susținerea mecanismului integrat de dezvoltare urbană durabilă, inclusiv finanțarea elaborării/ actualizării documentelor strategice, în principal SIDU și PMUD, precum și acțiuni de creștere/ dezvoltare a capacității administrative a beneficiarilor. Apelurile dedicate municipiilor și orașelor va include atât analiza SIDU din punct de vedere al admisibilității acesteia, respectiv a îndeplinirii criteriilor minime, cât și analiza proiectelor propuse în cadrul acesteia. Acestea din urmă vor fi promovate din perspectiva abordării integrate.

Investițiile prevăzute în cadrul acestui obiectiv specific sunt următoarele, fără ca acestea să fie exhaustive:

- a. pentru domeniul regenerării urbane și securității spațiilor publice se au în vedere următoarele acțiuni:
  - reabilitarea integrată a spațiilor publice din zone centrale și zone istorice, a spațiilor publice din interiorul ansamblurilor de locuințe colective;
  - înființarea/ modernizarea/ extinderea spațiilor verzi de mici dimensiuni, spațiilor recreative, zonelor de agrement, locurilor de joacă, centrelor de activități sportive;
  - instalarea/ extinderea sistemelor de supraveghere video inteligente;
  - modernizarea infrastructurii de iluminat.
- b. în ceea ce privește conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural și infrastructura culturală se au în vedere următoarele acțiuni:
  - restaurarea, consolidarea, protecția și conservarea monumentelor istorice;
  - digitalizarea obiectivelor de patrimoniu restaurate.
  - acțiuni de creștere/ dezvoltare a capacității administrative a beneficiarilor: dezvoltarea de planuri de conservare/ mentenanță a obiectivelor de patrimoniu și sprijin pentru activitățile de dezvoltare a planurilor de interpretare pentru public.
  - investiții în infrastructura din domeniul cultural: reabilitarea/ modernizarea/ dotarea spațiilor culturale: muzee, galerii de artă, săli de spectacol, cinematografe, etc. și crearea și dotarea de noi spații culturale multifuncționale adaptate nevoilor de dezvoltare a sectorului cultural; digitalizarea activității de promovare turistică și culturală;
- c. în domeniul infrastructurii de turism se au în vedere următoarele acțiuni:
  - Dezvoltarea turismului practicat în stațiuni balneare, inclusiv prin investiții în rețele de captare și transport ape termale, crearea, reabilitarea și modernizarea bazelor de tratament, dezvoltarea de infrastructuri publice la scară mică pentru valorificarea atracțiilor turistice, amenajarea infrastructurii de agrement, crearea de facilități pentru practicarea sportului;
  - Dezvoltarea turismului practicat în stațiuni climaterice și balneoclimaterice, inclusiv prin amenajarea obiectivelor turistice naturale de utilitate publică, crearea/ modernizarea infrastructurilor conexe de utilitate publică;
  - Dezvoltarea turismului de agrement, inclusiv prin amenajarea de parcuri tematice;
  - Îmbunătățirea accesului către resursele turistice (ca activitate complementară celorlalte);
  - Promovarea unor nișe turistice inovative.

Aceste proiecte vor avea o abordare holistică, integrând factorii sociali economici și politici și vor contribui la creșterea calității vieții locuitorilor, dar și la creșterea atractivității zonelor urbane din Regiune, inclusiv la atragerea investițiilor și crearea unor noi oportunități.

Domenii de intervenție vizate de aceste acțiuni: 165 Protejarea, dezvoltarea și promovarea activelor turistice publice și a serviciilor turistice, 166 -Protejarea, dezvoltarea și promovarea patrimoniului cultural și a serviciilor culturale și 168 - Regenerarea fizică și securitatea spațiilor publice.

Potrivit Anexe 1 la Regulamentul RDC acestea contribuie în proporție de 0% la îndeplinirea obiectivelor de mediu și de 0% obiectivelor legate de schimbările climatice.

Se are în vedere **finanțarea unor proiecte pentru care s-au parcurs etapele necesare evaluării de mediu și pentru care autoritatea competentă de mediu a emis decizii/acorduri de mediu**, iar

proiectele propuse la finanțare corespund recomandărilor strategiilor și planurilor naționale, județene și după caz locale privind calitatea apelor și aerului, solului și sănătății umane și care prin specificul lor contribuie la dezvoltarea durabilă a comunităților, asigură punerea în valoare a potențialului lor turistic natural și cultural. Se vor finanța proiecte care prin natura lor, nu au un impact semnificativ negativ asupra celor 6 obiective de mediu.

Dacă acțiunile propuse se vor derula în arii naturale protejate de interes național precum și alte zone protejate, beneficiarul/solicitantul **trebuie să demonstreze prin documente justificative (avize/autorizații) respectarea cerințelor de mediu specifice investiției derulate în perimetrul ariilor protejate și trebuie să facă dovada că a obținut toate aprobările autorităților competente de mediu pentru derularea acestor investiții.**

Proiectele ce vor viza renovarea clădirilor vor avea în vedere măsurile propuse în analiza DNSH anexată programului aprobat (titlu exemplificativ) și măsurile enumerate de Comisia Europeană [aici](#)
Proiectele ce vor viza construcția unor clădiri noi vor avea în vedere măsurile propuse în analiza DNSH anexată programului aprobat (titlu exemplificativ) și măsurile enumerate de Comisia Europeană [aici](#)

De asemenea se va consulta [EU Taxonomy Compass](#)

Acolo unde investițiile presupun reabilitare de clădiri, respectarea principiului de "a nu prejudicia semnificativ mediul" se va asigura prin măsuri precum: utilizarea de materiale, termosisteme și echipamente cu impact scăzut asupra mediului pe întreaga durată de viață. Lucrările de amenajare și reconstrucție vor fi efectuate în scopul creșterii performanței energetice a clădirilor și a îmbunătățirii calității mediului prin reducerea consumului de energie utilizată în clădiri, prin stimularea utilizării materialelor de izolație organic-naturale, sisteme de optimizare a consumurilor, sisteme de climatizare eficiente energetic, cu consum redus de energie etc.

Asigurarea eficienței energetice ridicate este un obiectiv important, pe lângă respectarea standardelor în domeniu (Directiva (UE) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei 2010/31/UE privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei 2012/27/UE privind eficiența energetică; Legea nr. 101/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor). Operatorii care efectuează renovarea se vor asigura că toate componentele și materialele utilizate în renovarea clădirii nu conțin substanțe cu grad mare de risc, identificate pe baza listei de substanțe care fac obiectul setului de autorizare din anexa XIV la Regulamentul (CE) nr. 1907/2006.

Acolo unde investițiile presupun construcția sau reabilitarea de clădiri, se va avea în vedere utilizarea unor sisteme de climatizare eficiente energetic, cu consum redus de energie.

În toate etapele intervenției se va menține evidența gestiunii deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 (Directiva 2008/98/CE privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive) și respectiv Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare. Gestionarea deșeurilor rezultate atât din faza de operare, cât și cele rezultate la finalul duratei de viață se va realiza în conformitate cu obiectivele de reducere a cantităților de deșeuri generate și de maximizare a reutilizării și reciclării, respectiv în linie cu obiectivele din cadrul general de gestionare a deșeurilor la nivel național - Planul național de gestionare a deșeurilor

(elaborat în baza art. 28 al Directivei 2008/98/EC privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive, cu modificările ulterioare și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 942/2017). Operatorii trebuie să limiteze generarea deșeurilor în procesele legate de construcții și demolări, în conformitate cu Protocolul UE de gestionare a deșeurilor din construcții și demolări și luând în considerare cele mai bune tehnici disponibile, folosind demolarea selectivă pentru a permite îndepărtarea și manipularea în condiții de siguranță a substanțelor periculoase și pentru a facilita reutilizarea și reciclarea de înaltă calitate prin îndepărtarea selectivă a materialelor, utilizând sistemele de sortare disponibile pentru deșeurile din construcții și demolări.

Toate activitățile prevăzute în cadrul acestui obiectiv specific vor respecta Directiva (EC) 2000/60 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei, directivă transpusă în legea națională prin legea 310/2004 pentru modificarea și completarea Legii apelor nr. 107/1996. Pentru activitățile unde este aplicabil, se vor respecta prevederile Articolului 2, punctele (22) și (23), din Regulamentul 852/2020 în conformitate cu prevederile Directivei (EC) 2000/60 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2000 de stabilire a unui cadru de politică comunitară în domeniul apei. În eventualitatea afectării anumitor corpuri de apă, actorii relevanți vor dezvolta un plan de management în domeniul protecției apei.

Solicitantul va avea în vedere respectarea principiului DNSH pe toată durata de implementare a proiectului, inclusiv la întocmirea documentațiilor de atribuire a contractelor de achiziție. Modul de aplicare a acestui principiu va fi monitorizat pe toată durata implementării proiectului fiind reflectat în rapoartele de progres (secțiunea 16.7 și secțiunea 16.9)

Verificarea modului în care proiectele propuse respecta principiul DNSH se va face în etapa ETF, constituind criteriu de selecție eliminatoriu. Se vor urmări, fără caracter exhaustiv, măsurile enumerate în lista de verificare de mai jos, care **include o serie de elemente de verificare, iar evaluatorul independent va nota cu DA/NU rezultatul aferent fiecărui element din această listă.**

Listă de verificare aferentă P8, OS 5.1

nr.crt.	Elemente de verificare avute în vedere de evaluatorul independent	Obiectiv de mediu	Rezultat (Da/Nu/Nu este aplicabil N/A)
1.	În cadrul proiectelor ce presupun construcția/modernizarea de infrastructuri se au în vedere în vedere măsuri de îmbunătățirea performanței energetice a clădirilor prin respectarea Directivei (EU) 2018/844 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei (EU) 2010/31 privind performanța energetică a clădirilor și a Directivei (EU) 2012/27 privind eficiența energetică?	OM 1	
2.	Acolo unde investițiile presupun reabilitare de clădiri, se are în vedere utilizarea de materiale, termosisteme și echipamente cu impact scăzut asupra mediului ?	OM1	
3.	(după caz) Proiectul prevede utilizarea de materiale de construcții și tehnologii eficiente din punct de vedere ecologic sau alte măsuri similare ce asigură implementarea principiilor de dezvoltare durabilă cu privire la reducerea poluării aerului și reducerea emisiilor suplimentare de GES?	OM1	
4.	(după caz) Activitățile de dotare includ echipamente conforme cu cerințele privind energia așa cum sunt acestea prevăzute de Directiva (EC) 2009/125 de instituire a unui cadru pentru stabilirea cerințelor în materie de proiectare ecologică aplicabile produselor cu impact energetic?	OM1 OM2	

5.	(După caz) Investițiile realizate au în vedere cele mai bune practici cu privire la eficiența energetică a echipamentelor utilizate și managementul energiei, încurajându-se asigurarea utilităților (energie electrică, agent termic pentru uz menajer) din surse regenerabile?	OM 1 OM2	
6.	În cazul investițiilor ce vizează realizarea infrastructurii de rulare pentru biciclete, amplasarea infrastructurii are în vedere vulnerabilitățile zonei din punct de vedere al condițiilor de mediu/climatice, iar soluțiile tehnice selectate țin cont de aceste aspecte?	OM2	
7.	Proiectul include măsuri de impun măsuri de minimizare la sursă a deșeurilor generate și colectare selectivă a deșeurilor rezultate din activitatea de reabilitare/construcții și demolări, monitorizarea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor în acest domeniu, conform cerințelor legislației europene?	OM4	
8.	Prin proiect se asigură, în toate etapele de construcție și utilizare, o gestiune corespunzătoare a deșeurilor conform Legii nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 856/2002 (Directiva 2008/98/CE privind deșeurile și de abrogare a anumitor directive) și respectiv Legea nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, cu modificările și completările ulterioare.	OM4	
9.	Prin proiect se asigură că materialele de construcție și componentele utilizate la renovarea clădirii nu conțin azbest și nici substanțe care prezintă motive de îngrijorare deosebită?	OM 5	
10.	Prin proiect se asigură utilizarea produselor de construcții non-toxice?	OM 5	
11.	Prin proiect se au în vedere măsuri privind îmbunătățirea calității aerului interior, prin evitarea utilizării de ceruri și lacuri pentru curățarea suprafețelor?	OM 5	
12.	Prin proiect se au în vedere măsuri privind îmbunătățirea calității aerului interior, prin evitarea utilizării de materiale de construcție, ce conțin substanțe precum formaldehida (din placaj), compuși organici volatili cancerigeni și substanțele ignifuge din numeroase materiale sau radonul care provine, atât din soluri, cât și din materialele de construcție?	OM 5	
13.	Prin proiect se asigură utilizarea materialelor de construcții care conduc la reducerea zgomotului, a prafului și a emisiilor poluante în timpul lucrărilor de renovare?	OM 5	
14.	Prin proiect, în cazul reabilitării energetice a unei clădiri, se asigură un nivel ridicat de etanșeitate la aer a clădirii, prin aplicarea de tehnologii adecvate de reducere a permeabilității la aer a elementelor de anvelopă opace și asigurarea continuității stratului etanș la nivelul anvelopei clădirii și montarea corespunzătoare a tâmplăriei termoizolante?	OM 1 OM2	
15.	Prin proiect se are în vedere ca 70 % (în greutate) din deșeurile nepericuloase provenite din activități de construcție și demolări și generate pe șantier să fie pregătite pentru reutilizare, reciclare și alte operațiuni de valorificare?	OM 4	
16.	Proiectul are efecte negative previzibile asupra utilizării durabile și protejării resurselor de apă și a celor marine ori impact asupra acestor resurse, luând în considerare atât efectele directe cât și pe cele indirecte, de pe parcursul duratei de viață a investițiilor? Dacă DA sunt incluse măsuri de compensare/atenuare a acestor efecte?	OM5	

17.	Amplasarea proiectului este în afara sau în apropierea zonelor sensibile din punctul de vedere al biodiversității? Dacă DA, au fost obținutele avizele necesare pentru implementarea acestuia și după caz s-a efectuat o analiză a efectelor asupra biodiversității (studiu de evaluare adecvată sau alte analize conform Directivelor Păsări și Habitate (directiva 43/ 2009/147/EC și directiva 92/43/EEC), iar în baza concluziilor obținute au fost propuse măsuri de atenuare?	OM6	
18.	Dacă este cazul, proiectul include măsuri de atenuare la schimbările climatice?	OM1	
19.	Dacă este cazul, proiectul include măsuri de adaptare la schimbările climatice luând în considerare folosirea eficientă a resurselor Totodată se va urmări ca soluțiile de adaptare să nu afecteze în mod negativ eforturile de adaptare sau nivelul de reziliență la riscurile fizice legate de climă a altor persoane, a naturii, a activelor și a altor activități economice și să fie în concordanță cu eforturile de adaptare la nivel local.	OM2	
20.	Proiectul are o contribuție pozitivă asupra unuia dintre obiectivele de mediu?	OM..	
21.	Autoritatea competentă pentru protecția mediului a emis un document pentru această investiție	OM1, OM2, OM3 OM4 OM5 OM6	
	Observații evaluator		

După parcurgerea listei, evaluatorul va nota cu 1 punct proiectele pentru care s-a răspuns „DA” la elementele menționate. Nu se vor lua în considerare elementele pentru care rezultatul evaluării este „Nu este aplicabil”. În cazul în care s-a răspuns „NU” proiectele vor fi notat cu 0 în grila ETF și vor fi respinse.